

ЛЕМКІВЩИНА
ЛЕМКІВШИЧУНА
1987

Ч. 1

**НАША ЦІЛЬ: ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ
У ВІЛЬНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ**

**OUR MOTTO: THE UNITY OF UKRAINIAN ETHNOGRAPHIC TERRITORY
IN FREE UKRAINIAN STATE**

ЛЕМКІВЩИНА

КВАРТАЛЬНИК

РІК 9 ЧИСЛО 1 (32) ВЕСНА 1987

видає

ФУНДАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ

з рамени

СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЛЕМКІВ
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ
І ОБ'ЄДНАННЯ ЛЕМКІВ КАНАДИ

ВИДАВНИЧА КОМІСІЯ

Мирон Мицьо — Голова
Марійка Дупляк — Заступник голови
Юліян Котляр — Адміністратор
Василь Скомський — Фінанс. референт

адреса

"Lemkivshchyna"
P. O. Box 651 Cooper Station
New York, N.Y. 10276 USA

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ:

Марія Дупляк
Іван Лико
Катерина Мицьо
Михайло Черешньовський

Редакція застерігає собі право виправляти мову, скорочувати та корегувати надіслані матеріяли. Передрук матеріялів з "Лемківщини" дозволяється при умові подання повної назви журналу. Прислані матеріяли Редакція не повертає.

Річна передплата **8.00 ам. дол.** — летунською поштою **12.00 дол. річно.** Ціна числа **2.00 ам. дол.** (або рівновартість в чужій валюті). На Вашій адресі є зазначено, доки заплачена Ваша передплата.

ЗМІСТ

40 літ тому (Ред.)	1
бч.: Чи будемо готові?	2
У поклони Кобзареві	3
Ю.К.: Стародавні великодні звичаї	4
д-р Ю. Бережницький: Страсті Христові на лемківських іконах	5
Ярий, ПВХ: Один із боїв УПА на Закерзонні	9
Л. Костенко: Брейгель. «Шлях на Голгофу»	10
Примас Польщі до греко-католиків	11
Перше Богослуження в українській греко-католицькій церкві в Команчі	12
(УПС): Третя пастирська подорож Архієпископа Мирослава до Польщі	14
У сорокову річницю смерті Кир Йосифата Коциловського	17
Л. Костенко: Княжа гора	17
По сторінках "Нашого Слова"	18
М. Остромира: Лемківщина в огні	18
Звернення до української громади	22
Фонд Допомоги	23
З життя організації	24
Відійшли від нас	25
Список жертводавців — коляда 1986/87	26
Пресовий Фонд	27
Summary (in English)	28

На обкладинці: Свідок вандальського знищення поляками української оселі над Вислоком.

АДРЕСА КРАЙОВОЇ УПРАВИ ООЛ:
Organization for Defense of Lemkivshchyna
P. O. Box 7
Clifton, New Jersey 07011-0007

ЧИ ВИ ЗЛОЖИЛИ ВЖЕ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА
"ФУНДАЦІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ"?
ЯКЩО НІ, ТО ЗРОБІТЬ ЦЕ СЬОГОДНІ!
ЧЕКИ І МОНІ ОРДЕРИ ВИПУСУЙТЕ:
"THE LEMKO RESEARCH FOUNDATION"
і шліть на адресу:

The Lemko Research Foundation
P. O. Box 651 Cooper Station
New York, N.Y. 10276 USA

Ваші пожертви є звільнені від податку в ЗСА.

Printed in U.S.A.
by Computoprint Corporation
335 Clifton Ave., Clifton, N.J. 07011

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З РАДІСНИМ ПРАЗНИКОМ ВОСКРЕСІННЯ ГОСПОДНЬОГО
 ВІТАЄМО УПРАВИ ВІДДІЛІВ ТА ВСІХ ЧЛЕНІВ
 І ПРИХИЛЬНИКІВ НАШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.
 НАШІ НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ДЛЯ УСІХ ЗЕМЛЯКІВ,
 ЩО ПРОЖИВАЮТЬ В РІДНОМУ КРАЮ І ПОЗА ЙОГО
 ГРАНИЦЯМИ, РОЗКИНЕНІ ПО ВСІХ КОНТИНЕНТАХ,
 АЛЕ ОБ'ЄДНАНІ ОДНОЮ ЛЮБОВ'Ю ДО БАТЬКІВЩИНИ!
 ХАЙ ВОСКРЕСЛИЙ ХРИСТОС ЗІШЛЕ ЇМ РАДІСТЬ І ЩАСТЯ!

**Світова Федерація Лемків
 Організація Оборони Лемківщини в Америці
 Об'єднання Лемків Канади
 Фундація Дослідження Лемківщини**

40 ЛІТ ТОМУ...

1947... Сорок літ тому, 2 роки після закінчення Другої світової війни увесь світ приходив до нормального життя. Не було суджено почати нове життя тільки тим найдалі на захід висуненим віткам української землі — Лемківщині, Засянні та Холмщині.

Населення тих земель зазнало чи не найгіршого знищення останніх 700 літ свого існування. Союз СРСР, Польщі та Чехословаччини, протягом короткого часу перемінив цю квітучу країну на безлюдну пустиню. Одну частину населення на місці знищено "огнем і мечем", другі — загинули в концтаборах Польщі, інших — насильно вивезено до Радянського Союзу, або на північні понімецькі землі. Дві треті жителів Лемківщини фізично знищено, або розпорошено серед польського населення на повільну, національну смерть.

Збурено цілі села, щоб навіть сліду не стало з бувших його жителів. Деякі опустошені села заселено поляками, яких привезено тут з інших теренів Польщі. Церкви, які встоялись, замінено на костели. Нищено кам'яні хрести та нагробники на цвинтарях, нищено все, що свідчило, що автохтонним населенням тих земель були українці.

Сьогодні ті великі простори західних українських земель стали безлюдною пустелею; залишилися тільки дикі звірі та бур'яном порослі поля.

Минає 40 літ, 40 літ від часу жорстокого страхоліття, а ми ще й сьогодні не можемо сказати, скільки наших сестер і братів загинуло у тому злочинному періоді; скільки горя та терпіння перенесли ті, що лишилися живими.

Не тільки не можна оцінити моральних кривд та болю людей, але навіть матеріальних втрат, хоч б приблизно, є нам невідомими.

В сорокліття трагедії українських земель Лемківщини, Холмщини та Засяння, нашим обов'язком є:

- НЕ ЗАБУТИ КРИВД нанесених нашим батькам, матер'ям, братам і сестрам у тих жорстоких часах,
- ШИРИТИ ПРАВДУ про ті терпіння нашого народу серед інших народів світу, на місцях нашого поселення,
- НЕСТИ моральну і матеріальну ПОМІЧ тим, які ще осталися живими на батьківській землі,
- ДАТИ ЇМ ПІДТРИМКУ у їхній боротьбі за свої слушні права всіми можливими нам засобами,
- ДОПОМОГТИ ЇМ, чи їхнім дітям вернутися на прадідівські землі, що з них їх насильно виселено.

Починаючи з цим числом, кожне число журналу "Лемківщина" на протязі цілого року, присвячуватимемо сорокліттю трагедії Української Землі — ЛЕМКІВЩИНІ.

ЧИ БУДЕМО ГОТОВІ?

Ми увійшли цього року у сорокліття великої трагедії тої частини України, що найдалі на захід положена в сусідстві етнічно польських земель. За десять років буде п'ятьдесятліття тотального знищення Лемківщини, Перемищини, Холмщини та Підляшшя. Щоб гідно та належно стрінуги цей кривавий ювілей нам треба вже цього року накреслити плян та почати його реалізацію. Наглядним доказом як треба заздальегідь плянувати та працювати є для нас підготовка та виконання відзначення річниць "50-ліття голоду 30-их років" та "1000-ліття Хрищення України". На тих прикладах ми повинні навчитися, що і як треба, а чого не вільно робити.

В першу чергу ми самі — так учасники тих жорстоких часів як і ті, що їх переживали з віддалі повинні усвідомити собі, що за нас ніхто не буде діяти. Ми самі мусимо закасати рукави та взятися вже нині до праці, щоб хоч частинно сплатити довг перед тими, що за ті ідеї, що нині для них ми живемо, віддали в 1947 р. всі свої надбання, пережили наруги та муки а багато заплатило своїм життям. Ці наші предки повинні все стояти нам перед очима, щоб у п'ятдесятиліття трагедії Лемківщини та приляглих українських земель ми могли звітувати: "Ми про Вас не забули і старалися, щоб Ваші терпіння і жертви життя та крові були задокументовані на віки".

Щоб виконати наші зобов'язання мусимо самі собіздати справу з розмірів цієї катастрофи з перспективи 40 років.

Наша зелена Лемківщина є знищена. Там де були квітучі села та оселі з білими хатами, де чути було радісні церковні дзвони кожної неділі чи свята, де повно було співу та радості не тільки дітвори та молоді, але і дозрілого покоління — нині пуста.

Села знищені, хати спалені, церкви зруйновані, дзвони розбиті — перетоплені на метал. Все заросло лісом та кущами. Навіть бувшим жителям важко знайти місце, де колись стояла їхня хата, де була школа, що в ній вони вчилися, де була церква — та твердиня їхньої віри та національної приналежності, що протягом сім століть була їхнім забором — остоею перед денационалізацією. Якщо десь, ще залишилися цілі хати, то нині в них живуть зайди-поляки, поселені там польським комуністичним режимом. Та і вони відчувають несамовитість своєї ситуації, бо знають, що вони там є тимчасово і що прийде час і на свою Лемківщину повернуться її законні власники чи їхні нащадки. Якщо ще десь і залишилися

українські церкви, знищені і на пів розвалені то їхнє число кожного року маліє. Навіть десятки літ по війні порожні церкви все ще страшать зайдів. І тому щороку кілька церков паде жертвою вандальської політики загарбника.

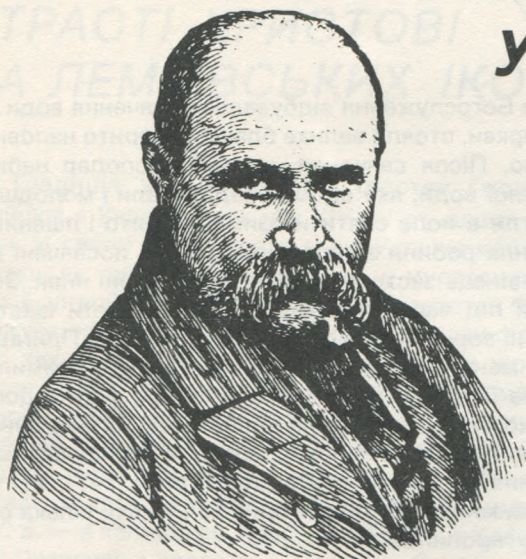
Правдою є, що ще деякі церкви оціліли. Там нині дзвенить чужа мова і не зрозумілий обряд. Наших святих викинено на сміття, деякими іконами, що століттями до них молилися наші предки — позатикали діри в стінах чи дахах церков — перемінені на коцьоли. І в дощевий час плаче св. Миколай гіркими сльозами, прибитий на горищі до криші, а з ним плаче і українець-лемко над долею своєї церкви і народу.

Гірка доля цих церков, де в них засів яничар, зрадник свого народу та своєї церкви. Він служить ворогові подвійно чи потрійно. Раз, щоб доказати свою нову приналежність до окупанта, далі щоб заглушити голос своєї совісти, яка йому нагадує, що він зрадник-юда, новітний яничар українського народу. Та щоб як не старалися втечи від свого власного сумління Токарчуки і їм подібні, правда є не знищима, а Божа Справедливість все — скорше чи пізніше заторжествує. Ми не знаємо шляхів Божого Провидіння, вони можуть бути нам незрозумілі, але ми знаємо напевно, що колись Правда і Справедливість запанують на нашій землі. І якби не старалися Токарчуки і їм подібні яничари нищити наші надбання, віру і культуру — прийде час, і може навіть в 3-му чи 4-му поколінні Токарчуків знайдуть нащадки, що в них українські гени, творені століттями їхніми предками, а легендарне "Євшан зілля" покличе їх до праці для свого народу, народу їхніх предків. І в будучому не один молодий Токарчук стане новим Шептицьким, бо такий є закон природи, така є Воля Бога.

Нашим завданням, тих що опинилися у вільному світі, є в першу чергу розказати світові про події 1947 і дальших років, та створити таку духову атмосферу, щоб дальші польські покоління знали, що ніщо не минається безкарно, що за кожну заповідяну кривду — треба відповідати і що та відповідальність паде на цілий нарід, якщо він завчасу не відсепарувався від злочинних елементів.

Нам треба зібрати як найбільше документів, доказів та фактів про події 1947 року. Треба зробити інтерв'ю-розмови з оцілілими свідками знищення

Продовження на стор. 11

М. Шевченка

У ПОКЛОНІ КОБЗАРЕВІ

Т. ШЕВЧЕНКО

МОЛИТВА ЗА БАТЬКІВЩИНУ

О святая,
Свята батьківщино моя,
Як поможу тобі в одчаю,
І ти закована, і я...

Скажу тиранам Божу волю,
Не зрозуміють, не приймуть.
І на твоїм широких полі
Камінням вісника поб'ють!

Знесуть високі могили,
І понесуть із словом зла.
Тебе убили, розчавили
І восхвалить заборонили
Твої великі діла!

О Боже, сильний і правдивий,
В Твоїй руці — життя і смерть,
Вдягни у славу свою твердь,
І сотвори святеє диво, —

Воскреснуть мертвим повели!
Благослови возстать собором
На подвиг новий і суворий —
На чин викуплення землі.

Землі повитої в неславу,
Стократ политої криваво,
Колись преславної землі.

(1843)

С. КАРАВАНСЬКИЙ

З ВІРША ПРО ШЕВЧЕНКА

Жив поет із серцем Прометей
У гурті заляканих людей...
Жив з пігмеями й не став пігмеєм!
Вмер, а все лишився Прометей!

Він не був лауреатом премій,
Блях — оздоб на грудях не носив,
Плащ солдатський — вищу з академії —
То й усе, що в долі заслужив.

Хист не вмів свій вигідно продати,
З музою контракту не уклав.
Він служив в поезії солдатом —
Тільки вмерши, генералом став.

(29.1.67 р., Явас)

СТАРОДАВНІ ВЕЛИКОДНІ ЗВИЧАЇ ✓

Щороку в українській пресі появляються дописи про різні великодні звичаї на Україні. Майже в кожній місцевості звичаї були відмінні. Однак багато стародавніх звичаїв залишилося тільки в переказі і ніде не записані. Тут хочу поділитись споминами з моїх молодих літ про великодні звичаї в селі Дудинці, сянницького повіту на Лемківщині.

У Страстний Тиждень усі в селі приготувувались до великого свята. Білили хати, чистили подвір'я, загороди і інше. Батьки старалися, щоб на Великдень всі виглядали святочно; по можливості щось купували, або дещо перешивали з одягу для дітей, чим діти найбільш раділи. Звичайно багатші діти все щось діставали нове, а біднішим то переважно все доставалося щось зі "старшого брата". Цілий тиждень ціла родина тримала строгий піст.

У Велику П'ятницю після виставлення Плащениці хлопці-школярі не могли дочекатися, щоб випробувати свою калаталку, що її приготувляли через цілий піст. При Божому Гробі стояли вартові з дерев'яними крісами і що пів години традиційно змінювалися. Це продовжувалося аж до Воскресної Утрени. В неділю рано, при першому "Христос Воскрес" всі вояки падали на землю. Тому, що був один священик на дві парафії, свячення пасок відбувалося в суботу по полудні біля церкви. Паски святילו ціле село — а святити не тільки малий кошик, але все що було до їди на свята, тому святити несли по три-чотири особи з одної хати. Великі паски зав'язували до плахти і несли на плечах, а хто мав далеко до церкви то добре засапався. Після свячення, вертаючись до дому, треба було обійти зі свяченим три рази довкола хати, щоб відогнати злих духів. Кожний мусів уважати, щоб не власти десь зі свяченим, бо це був би не добрий знак.

По Воскресній відправі, що починалася о 4-й годині рано, вся родина засідала до спільного сніданку — свяченого. Батько ділив одне яйце на тільки частин, скільки було членів у родині і при тому складав святочні побажання для всіх.

Великдень був великим днем, зокрема для нас, підлітків було великою приємністю дзвонити цілий день. Старий церковник — Максимик дуже дбав про церкву і навіть жалував дзвона, мовляв, "щоб його не розбили" і тому замикав дзвіницю на колодку. Але ми мали більшу втіху, бо влезали до дзвіниці через спорохнілі гонти і дальше дзвонили. Цього ж дня дівчата мали нагоду подарувати найкращу писанку хлопцеві, який їй подобався.

Обливаний Понеділок в нашому селі мав ще додатковий звичай, про який ніде не було ще згадки.

Після Богослуження відбувалося свячення води. Коло церкви, стояло велике бляшане корито наповнене водою. Після свячення, кожний господар набирив свяченої води, яку вдома розділювали і молодші діти бігли в поле святити озимину (жито і пшеницю). Кропила робили з колосків жита. По посвяченні кропило-вінець застромлювали на середині ниви. Знайдений під час жнив вінець мав принести щастя, а дівчині ворожив, що до року вийде заміж. Пригадую, коли мене перший раз післали святити озимину, я святити її точно і мені забракло води, а було досить далеко. Коли довго я не повертався, батько вийшов подивитись що зі мною сталося, а знайшовши мене пояснив, що я не мусів так точно раз-у-раз святити, а вся озимина буде посвячена, хоч тільки кілька разів махнути кропилом.

В той час гуртувалися біля церкви інші до свячення цілої околиці села. П'ять молодих мужчин брало з церкви великий хрест-роз'пяття, дві хоругви, дзвінок, ведро зі свяченою водою і кропило. Цей, хто ніс хрест, обов'язково мусів бути одружений. Хлопці в сорочках, босі, бігли довкола села і освячували все поле, при чому цілий час співали "Христос воскрес із мертвих...". Їх чомусь називали "крижаками". Був переказ, що це залишилось ще з часів татарського лихоліття, коли освячували село, щоб відвернути татарську навалу.

Після посвячення сільських піль повертали до церкви, залишали хрест і хоругви, а брали зі собою малий хрест, свячену воду, дзвінок, кошик і дерев'яну лопатку-пральник (кожний мусів щось нести). Відтак йшли до кожної хати, співали "Христос Воскрес" та поздоровляли кожного цілуванням хреста. Добровільні датки були призначені на Рідну Школу. "Крижаки" мали свій строгий закон. Всі мусили бути разом. Не вільно було нікому залишитись позаду, або в хаті. А коли таки хтось спізнився, його судили. Він мусів лягати на дорозі, а кожний вдаряв його дерев'яною лопаткою стільки разів, скільки йому присудили. Це справляло велику приємність дівчатам і вони не раз змовлялися і часто котрогось з "крижаків" затримували в хаті, щоб пізніше із нього посміятися.

Крім того відбувалося і обливання водою. Звичайно старші хлопці-кавалери, коли обливали дівчат, то тільки з малої плящини, а молодші прямо з відра, а навіть тягнули до річки.

Великодні свята були очікувані і переходили в повному святочному настрої. Настрій цей вже ніколи

Закінчення на стор. 8

СТРАСТІ ХРИСТОВІ НА ЛЕМКІВСЬКИХ ІКОНАХ

Традиція зображування Страстей Господніх прийшла в Україну десь між XIV-XV ст. двома дорогами: зі святої гори Атос, з якою Україна мала живі зв'язки, як також із Балкану. Там, у мурованих церквах Болгарії, Сербії і Румунії цикл страстей був зображуваний на північній стіні головної нави фресковою технікою. Наші майстри впровадили цю тему також і до костелів. У 1418 р., український майстер Андрій, розмальовуючи Троїцьку замкову каплицю в Любліні, примістив їх за головним престолом. Дещо пізніше, українські малярі (іконописці) зображують Страсті в катедральному костелі у Сандомирі, а в 1470 р. — в каплиці св. Хреста на Вавелі, в Кракові. В селі Потеличі, в дерев'яній церкві св. Духа, ще добре зберігся широкоформатований стінопис Страстей, як також в церкві св. Духа в Дрогобичі. Однак дерев'яні стіни не надавалися добре до фрескової техніки й тому іконописці почали писати великі, 2,5 × 3 метри ікони з головною темою Розп'яття в т.зв. середнику, із 20-35 малими клеймами, розміщеними довкруги. Ними захоплювався Павло Алепський, архидиякон сирійський, подорожуючи по Україні в 1654-1656 рр. зі своїм батьком, антиохійським патріархом Макарієм. Він не міг надивуватися красі ікон писаних козацькими іконописцями.

Ці ікони давали вірним нагоду роздумувати над терпіннями Христа, які він прийняв із-за любови до людей, щоб довершити відкуплення людського роду, а поконавши смерть своїм Воскресінням, дарував нам життя вічне. Смерть Христа і Його Воскресіння становлять ядро християнської віри бо, як каже св. Павло у своєму першому листі до Коринтіян, "Коли Христос не воскрес — то марна проповідь наша, та марна й віра наша... Але ж Христос таки справді воскрес із мертвих..." Дивлячись на Христові страсті, вірні пригадували собі свої власні терпіння і знуцання над ними, бо це були тяжкі часи народнього утиску і визвольної боротьби, коли гинуло багато людей у завзятих змаганнях за свободу. Тож Страсті Христові стали незвичайно популярними іконами і іконописці ревно прикладалися, щоб віддати якнайкраще поодинокі сцени мук. Джерелом і надхненням для іконописців були описи євангелістів, головню св. Луки. Технічно вони користувалися численними гравюрами страстей, що знаходилися в церковних богослужбних книгах (требники, часослови, служебники, псалтирі, тріоди), як також поодинокими листками, що їх масово видавали друкарні Ставропігійського Братства у Львові та Київської Лаври.

Страсті Христові. Село Бортнє, друга пол. XVII ст.

Широко розповсюджені були також народні гравюри, т.зв. ЛУБКИ. У Львові, 1631 р. появилася драма авторства Іоннікія Волковича: "Роздумування про муки Ісуса Христа, Спасителя нашого, при тім радість велика з Його Воскресіння". Цю та інші подібні драми і інтермедії виводили на сцені і популяризували члени прицерковних братств. Драматичні своїм змістом і з жалісним плачем Богородиці, ці драми сильно впливали на уяву іконописців.

У кожній лемківській церкві була ікона Христових Страстей, уміщена звичайно на північній стіні. Для прикладу розглянемо тепер три такі лемківські ікони.

Перша походить із села Бортне, з другої половини XVII ст., друга із села Котань, точно датована самим іконописцем, 1737 р., обі вони знаходяться тепер в музею ікон ланцюцького замку. Третя ікона, з початку XVIII ст. знаходиться в Краківському Народнім Музею. Дві останні ікони є т.зв. риботицької роботи. Для кращого зрозуміння треба згадати, що в Галичині, а особливо в Карпатах, зустрічалися різні іконописні течії. Головна, це візантійсько-руська, що колись проміювала з Києва, а потім, після зруйнування Києва монголами й упадку Царгороду, 1453 р., знову відродилася під впливом сербських іконописців, що прийшли на наші землі, втікаючи перед турками. Впливи зі святої гори Атос, з яким українські монастирі і церковні братства вдержували живий зв'язок (як нпр. Іван Вишенський) теж проникали в український іконопис. Ця течія, що спершу придержувалася строго візантійських взірців, поволи розпливалася у народному мистецькому стилі, хоча все ще задержувала проблиски давньої величі та іконописних канонів. З другої сторони, після зайняття Червонських Городів польським королем, Казимиром Великим, а особливо після Берестейської Унії, 1596 р., помічаємо замітні впливи західного мистецтва. Молодь, яка училася на заході в латинських школах і університетах Німеччини та Італії, привозила захоплення ренесансом, а опісля барокко. Особливо барокко, з його патосом і розмахом, з його майже театральним відображенням людських емоцій, з впровадженням численних персонажів до дії, та своїм оповідальним хистом, дуже підходило до народнього стилю. Разом з барокко прийшли зі заходу також і зразки римо-католицького церковного мистецтва, що почало випирати східні іконописні канони.

Ікона з Бортного писана іконописцем, який глибоко відчуває старі іконописні традиції. Середник ікони, Розп'яття Христа, вдержаний у суворому візантійському стилі, зображені тільки найважливіші особи: Христос розп'ятий між двома розбійниками, обі ноги прибиті за східнім взірцем лише одним цвяхом, як це зрештою і потверджує відбитка Христа на Туринській Плащаниці, червоний напис, ІС—ХС НІКА, означає, що Христос переможець, а сонце і місяць символічно відзначають Його як царя всесвіту. Розбійники прив'язані до незугарних хрестів. По правіці Христа Марія з двома пристоящими жінками, по лівій стороні св. Йоан і сотник Лонгин з коп'єм в руці. Рухи пристоящих більше свободні як на давніх іконах, постаті більш об'ємисті, сотник представлений у сучасному військовому виряді. Постаті розбійників ще більше плястичні і по барокковому, дещо театральню викручені. Бракує обов'язково черепа Адама в підніжжі хреста, а тло творить сучасне місто. Клейма, почавши з лівого горішнього кута, йдуть в такому порядку: *В'їзд до Єрусалиму* у супро-

воді апостолів, але без юрби, що мала б Його вітати; *Тайна Вечеря* зображена за західними зразками, тобто Христос сидить по середині за подовгагим столом, апостоли сидять симетрично по обох Його сторонах, при чому ні Йоан, ні Юда не відзначаються жодними особливими ціхами; *Умивання ніг*: Христос клячить перепоясаний рушником і умиває Петрові ноги. Така позиція Христа є недопустима за канонами Східної Церкви, бо Христос повинен тільки схилитися, а не клякати перед Петром, який мав би сидіти на підвищенні. *Молитва в олівнім городі*: тут апостоли перший раз представлені з німбами, а ангел злітає з неба на барокковій хмаринці; *Піймання Христа в Гетсиманському Саду*: Юда неприязний, Христа оточують жовніри в зброї XVII ст., — Петро відтинає вухо слугі Малхові, — *Христос перед Анною із зв'язаними руками* (ця деталь також недопустима в східній іконописі), — *Христос перед Іродом*: Ірод одягнений як польський шляхтич, у високих юхтових чоботах і з короною на голові, мальований мабуть із наболілого серця іконописця, що пам'ятав кривди заподіяні українському народові поляками. Дві наступні сцени, це: *бичування* і *коронування терневим вінком Христа*, одягненого в багрянцю, — обі сцени у гарному, симетричному оформленні. Переходимо тепер на ліву сторону, бачимо, як *Пилат представляє Христа* одягненого в багрянцю представникам Синедріону (екце гомо), далі, *Пилат умиває руки*, бо: "я не винен в крові чоловіка цього". Наступне клеймо: *дорога на Голготу*. Христос в супроводі жовнірів та побожних невіст під тягарем хреста, що його піддержує Симеон Киренейський. Перед Христом маленька постать св. Вероніки з хустою, на якій мало відбитися обличчя Христа (мотив чисто західній) *Сцена прибивання на хрест* дуже простенька: Христос лежить на землі на хресті, жовніри прибивають руки й ноги, Мати Божа і ще одна жінка стоять у недалекій віддалі. Далі сцена: *зняття з хреста*. Ця сцена відбувається у приязності Нікодима і Йосифа з Ариматеї, які знімають тіло Господнє. Мати Божа стоїть у тихому смутку, Марія Магдалина піддержує ноги Христа. Клеймо *зложення до гробу* незвичайне тим, що Христа кладуть не в печеру, а в саркофаг та що окрім побожних осіб участь беруть також два ангели, теж мабуть під західнім впливом. Остання сцена, це *прихід мироносиць до гробу*. Ангел сидить на закритому саркофазі, тоді, коли відкритий на порожній саркофаг відповідав би краще події Воскресіння. Сам середник і всі клейма є віддалені вузькими білими поясами, з описами поодиноких сцен.

Ікона з села Котань і друга, з невідомого села на Лемківщині, писані риботицькою манірою. Цей суто народний стиль, у якому лише слабкий слід візантійських іконописних зразків прикритий народним передуманням західних барокових взірців, передає

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ*

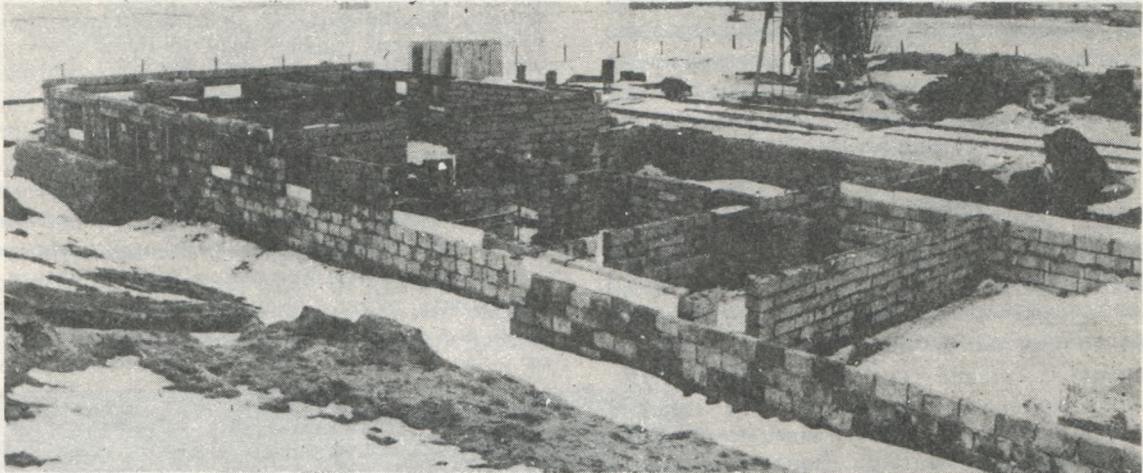
РОЗРАХОВУЙМО НА СЕБЕ

І нарешті надійшов момент, що мрія про гуртожиток для Початкової школи ч. 2 в Білому Борі, єдиної установи в ПНР, яка носить ім'я великого українського поета, незламного борця за щастя свого народу — Тараса Шевченка, стає дійсністю. Нині ростуть стіни вимріяної споруди.

Але чи скоро виростуть? Ось це питання все частіше і частіше виринає на шляху до здійснення гарної ідеї — збудування нашим дітям ясных і просторих приміщень, де вони будуть мати змогу пізнавати навколишній світ рідною мовою, вчитися, щоб у дружбі плекати пошану до культури і надбання землі, на якій зростають. Першою і найосновнішою перешкодою у здійсненні цієї ідеї є нестача коштів, які у розпорядженні Громадського комітету будови гур-

тожитку. Зібрані громадою гроші нині вистачать на покриття лише незначної частини будови. І що ж далі?

Розрахунок на дофінансування білобірської будови державними установами, при нинішньому стані економіки країни, стає малореальний і цим самим віддаляє строк закінчення будови на декілька років. А це означає, що багато тих дітей, батьки яких прагнуть, щоб вони вже на зорі свого віку ступали стежинами, простеленими на рідномовній ниві, будуть позбавлені такої можливості. Чи дійсно так буде, в першу чергу залежить від нас, українсько громадо, від нашого розуміння громадських повинностей. Нині, коли вирішується доля гуртожитку, оцієї своєрідної пам'ятки нашого життя у надвіслянській країні,

Будова інтернату для дітей Шевченкової школи пройшла вже першу організаційну стадію.

почав пересуватись без бою через кордон. Сотня к-ра Бора перейшла щасливо. Та як почала переходити Хрінова сотня, то саме тоді посипались із обидвох сторін ворожі постріли. Островерх з одним роєм почав відбиватись. Вив'язався завзятий бій, в якому загинуло двох стрільців, а важко ранений Островерх упав непритомний під скалою.

Хрін з двома роями далі відбивав ворога, та не було сили встоятись. Тільки сотня к-ра Бора перейшла кордон, дві інші сотні — Хрінова і Стахова — залишились по словацькому боці. Скоро й вони прорвались через кордон і долучились до Борової сотні.

Продовження буде

ми не можемо стати загумінковими, не можемо думати категоріями: моя хата скраю, та й мої діти не будуть вчитись у далекому Білому Борі.

Повинністю кожного з нас є фінансовою підтримкою засвідчити свою приналежність до української громади. Найкращим цього доказом буде новий, просторий білобірський шкільний комплекс. Отож станьмо на висоті завдання та своєю доброю волею і жертвами зведемо шкільний дім для дітей, що вчать в єдиній у Польщі початковій школі з українською мовою навчання.

Громадський комітет будови гуртожитку в Білому Борі.

* Наше Слово, ч. 5(1542), 1-го лютого, 1987.

школене на красі народного примітивізму, починають наново відкривати їхню вартість, як бачимо на прикладі Никифора з Криниці.

Ікона Страстей Господніх із села Котань, датована посередині ікони староцерковною азбукою, самим — нажалі нам невідомим іконописцем, 1737 роком. Ікона написана у трьох позах регістрах з 24-ма клеймами. Сцена Розп'яття зображена дуже широко, з численними дієвими особами та з розповідальним хистом. Постаць Христа сягає аж у небо, оточене кругом барокових хмаринок. У стіп хреста залишок канону, незугарно представлений череп Адама. Обабіч Христа сильно викручені постаті обох розбійників. Душу злого розбійника пориває чорт. Божа мати мліє на руках пристоящих і апостола Йоана, — всі вони поміщені ліворуч Христа, за ними сотник і дві постаті на конях. По правиці Христа, воляк на коні пробиває копієм Його бік, — три воляки кидають жереб за шати, ще два зовсім зайві воляки стоять далі. Все це відбувається на тлі тогочасного міста, з вежами, церквами і палатами. Цикл страстей започатковує *воскресіння Лазаря; в'їзд до Єрусалиму; Юда одержує гроші за зраду; Тайна Вечеря* з Христом по середині і апостолами, що оточують стіл з усіх сторін; *умивання ніг*, при чому і на цій іконі Христос клячть перед апостолом Петром; *молитва Христа в Гетсиманському Саду; поцілунок Юди; Христос перед Анною*, що роздирає свої шати, бо Христос сказав страшну "хулу", називаючи себе Божим сином. Між іншим, ця сцена подана неправильно, бо згідно зі Святим Письмом, шати розірвала не Анна, а Каяфа. Дальші сцени: *Христос перед Каяфою й Іродом*, а опісля Пилатом; *бичування; коронування терновим вінцем; Пилат показує жидам скатованого Христа ("ексе гомо") Пилат умиває руки ("я не винен смерті чоловіка цього"); Христос несе Хрест на Голготу*, у чому помагає Йоану Симеону Киринейський, а св. Вероніка держить хусту, щоб отерти лице Спасителя. Дальші сцени, це багатолюдне *прибавання Христа на хрест*, так само багатолюдне *зняття з хреста*: Мати Божа, піддержувана ап. Йоаном, заломлює руки, Марія Магдалина в розпачі закинула обі руки на голову; *Христа складають до гробу*. Воскресіння зображене в двох сценах: одна, це відгомін давніх традицій, *Христос, зображений на розбитих воротах пекла* сходить до Аду, щоб визволити з нього безчисленних праведників, а друга, це конвенціональне західне Воскресіння, де *Христос виходить з гробу з червоною хоруговкою* в лівій руці, у півколі барокових хмаринок, один зі сторожі лежить на землі, другий стоїть перестрашений, а третій, мабуть начальник сторожі, замахується шаблею на Христа. До сцени Воскресіння належить також клеймо з мироносицями і ангелом, що сидить на саркофазі на тлі печери.

Дві останні сцени віддають появу Христа після Воскресіння: перша, це *дорога до Емаус*, Христос з двома учениками, вони одягнені у тогочасну одягу, з модними тоді ширококрисими брилями на головах, а друга, це рідкісна сцена, взята з Євангелії св. Йоана, яка описує *яву Христа апостолам над Тиверським озером* і спробу ап. Петра дійти до Спасителя. Цікаво зазначити, що на цій іконі, одяги мальовані синім кольором є цілком викінчені, включно із складками, а коли червоні, це тільки замальовані поверхні, без викінчення. Що іконописцеві в цьому перешкодило, невідомо.

Остання з обговорюваних ікон назагал схожа і стилем і змістом до попередньої. Стиль цей такий же театральний й широко розповідаючий. Але мистець уводить деякі нові нюанси. І так Христа ведуть на шнурі об'язаному кругом шиї, для ще більшого підкреслення пониження. Мистець впроваджує сцену як Юда віддає гроші, а на другому плані бачимо шибеницю з вішалником, Юдою. Незвичайною є також сцена сходу в Ад, де Ад є представлений як голова великана з широкою пащею, з якої виходить множество праведників. Цей мотив можливо взятий з голландських гравюр, які тоді були дуже поширені в Україні, як нпр. Біблія Піскатора, чи з "кужбушків" (Кунст бюжер), в яких мистці копіювали поодинокі взірці і оправляли в підручні книжечки. Христос і тут держить червону хоруговку у лівій руці, що є цікавим змішанням східних (схід до Аду) і західних мотивів. Побіч цього є і сцена Воскресіння Христового мальована зовсім за західним взірцем.

Ікон Страстей Христових є дуже багато й вони становлять окрасу численних музеїв. Усі вони подібні, але кожна з них має свої особливості. Годинами можна стояти перед ними, відкриваючи все нові нюанси та дивуватися, яке незвичайне уміння й уяву мали ці прості, народні мистці. Цими іконами цікавляться мистецтвознавці чужинці, їх публікують у чужих мистецьких виданнях, нажалі, ми самі дуже мало про них знаємо, а що ще гірше, дуже мало тим цікавимось.

✓ СТАРОДАВНІ ВЕЛИКОДНІ ЗВИЧАЇ. Зак. зі стор. 4

не вернеться, бо погани-невірники повикидали і порозвозили автохтонів по всіх закутинах, та спричинилися до знищення нашої рідної церкви, яка об'єднувала всіх у одну, велику родину.

Радісним одначе є факт, що частина цієї церкви збережено і перевезено до Команчі, а її вид буде нагадувати цей колишній звичай "крижаків".

Ю.К.

ОДИН ІЗ БОЇВ УПА НА ЗАКЕРЗОННІ

Курінь під командою пор. Прута, під час свого рейду в Самбірщину, дістає наказ від командира відтинка перейти на Закерзоння. 22 липня 1945 р. курінь переходить річку Сян. Перші дні на Засянні відділ стаціонує в лісі та переводить короткий перевишкіл. По цьому вишколі стрілецьтво бадьоре та веселе, рейдує селами Лемківщини. Місцеве населення, лемки, радо та охочо приймають наш відділ. Не зважаючи на нашу конспірацію, вже в перших днях нашого переходу, все населення Засяння гомоніло про те, що курінь "Різунів" загостив до них.

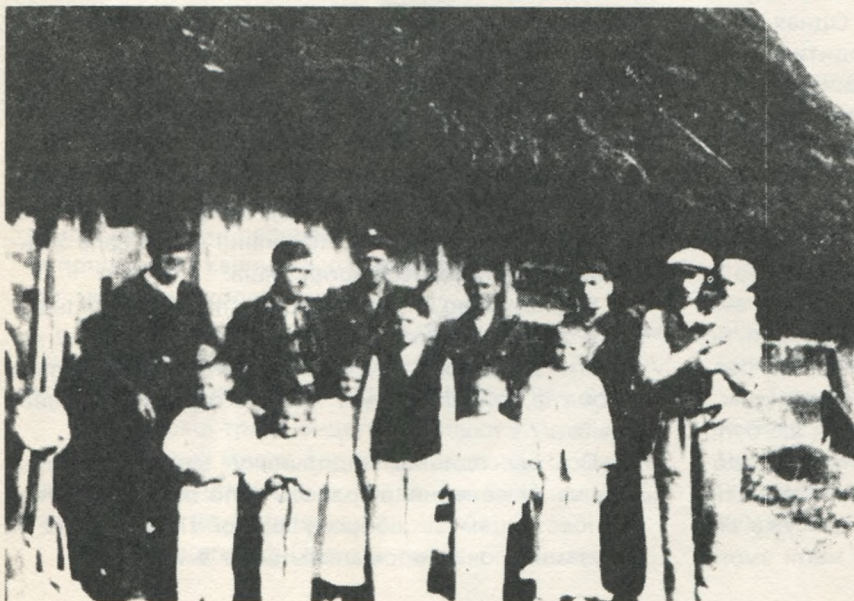
15 вересня 1945 р. рано відділ по цілоденнім марші заквартирував у селі Прибишів. Перший день відділ відпочивав спокійно, перетомлений довгим маршем та перемоклий, бо всю ніч падав дощ. Увечорі цього дня, одна чота 2-ої сотні відійшла до села Команчі. Вона дістала наказ забрати зі станції транспорт худоби, що переїздив на Словаччину. Пізно вночі чота зайшла на станцію й довідалася, що кілька годин тому цей транспорт від'їхав. Половина охорони залишилась на одній квартирі, бо мали завдання ждати на черговий транспорт. Стрілецьтво прожогом оточило цю квартиру та запропонувало більшовикам здатися. Більшовики відповіли вогнем. По короткій перестрілці загорівся будинок і зсередини було чути зойки ранених та час від часу падали поодинокі стріли та короткі серії. Хтось зі стрільців вкинув

через вікна кілька гранат. По вибуху цих гранат у середині кімнати все завмерло. Однак до середини будинку зайти було неможливо, бо полум'я охопило всю будівлю. Раненько чота знову вернулася на свій постій.

Цього дня, 16 вересня 1945 р., більшовики wraz із урядовим польським військом, силою 300 чоловік, скаженіючи за нічний напад нашої чоти, повели наступ на село Прибишів.

Точно о год. 13-ій застава, що стояла під лісом, запримітивши ворога, прийняла бій. Перші стріли застали майже половину стрілецьтва при обіді. Куховари 2-ої сотні якраз доварювали в кітлах спільний обід. По кількох хвилинах цілий відділ у бойовому ладі опустив село та зайняв становище по горбах довкола села, маючи на меті пустити ворога в село, щоб краще могли його зліквідувати. Однак лише частина ворожого відділу ввійшла в село, бо ворог умить зорієнтувався щодо наших сил і догадався про наш підступ. Більша частина більшовицько-польського відділу, що залишилась під лісом, зачала обстрілювати наше праве крило. Тоді пор. Прут дав наказ іншій сотні, під командою сот. Сокола, обійти з другого боку цей малий лісок. Поляки, побачивши це, почали панічно відступати. За ними подались більшовими, переслідувані вогнем 1-ої сотні.

Багато гірша була доля цієї частини, переважно

Стрільці УПА в одному селі на Лемківщині, рік 1947.

БРЕЙГЕЛЬ. «ШЛЯХ НА ГОЛГОФУ»

То ж не була вузесенька стежина.
Там цілі юрми сунули туди.
І плакала Марія Магдалина,
що не подав ніхто йому води.

Спішили верхи. Їхали возами.
Похід розтягся на дванадцять верст.
І Божа Мати плакала сльозами —
та допоможіть нести ж йому той хрест!

Чи ви не люди?! Що за чудасія,
дають старцям, підсаджують калік.
А тут же йде, ну, добре, не Месія, —
людина просто, просто чоловік!

Юрма гуде, і кожен пнеться ближче.
Хтось навіть підбадьорює: терпи,
вже он Голгофа, он Череповище! —
хрущали під ногами черепа.

Сказати б, зброя, це хіба єдине?
Так що б зробили стражники юрбі?
А в юрмах тих малесенька людина
тягла хреста важкого на собі.

І хоч би хто! Кому було до того?
Всі поспішали місце захопить.
Воно ж видніше з пагорба крутого,
як він конає, як він хоче пить.

І він упав. І руки аж посиніли.
Тоді знайшовся добрий чоловік:
наморений, ідучий з поля Симон,
що йшов додому, в протилежний бік.

Коли ж звершилась вся ця чорна справа
і люди вже розходилися ті, —
от парадокс: заплакав лиш Варава,
розбійник, не розп'ятий на хресті.

Чи пожалів, чи вдячен був Пілату,
чи втямив, темний, раптом щось нове:
що Божий Син таки іде на страту,
а він, розбійник, — він таки живе.

поляків, що урвалися до села. В селі почали вони перевіряти квартири та грабувати, що попало. Думали, що решта війська теж зайде до села. Однак, коли побачили, що решта війська, замість уходити з допомогою в село, панічно втікає, швидко покинули перевірку квартир та ще більш панічно почали відступати. Їм довелось відступати лише одним яром, що проходив селом. Іншими місяцями відступати було неможливо, бо всі береги довкола села були зайняті нашою розстрільною, що пильно стежила за рухом польських військ. По обох боках яру була застава 2-ої сотні, що замаскована чекала на ворога. Коли вже всі були в ярі та збитою лавою зачали відступати, по них вдарила збірним вогнем наша застава. По перших серіях серед поляків счинився панічний крик і зойк ранених. В цій хвилині все стрілецьтво, що було над яром, кинулось в яр до наступу. Поляки не пробували боронитись. Вони вибрали краще — втікати. Та не всім пощастило втекти. Багато з них уже від перших стрілів упали мертві. Ті, що не мали змоги втекти, здались.

За малою горсткою поляків, що вдалось їм вийти ціло з цього яру, та за розбитою решткою відділу пустилося стрілецьтво в погоню. До сусіднього села ми гнались за ними. Та сили опускали нас і ми завернулися. В поворотній дорозі забрали полишені на полі кулемети, кріси, шинелі та інші трофеї, що їх залишив ворог.

О годині 16-й цілий відділ стрілецьким рядом знову сходив у село Прибишів, враз із полоненими та здобутими трофеями. Мешканці цього села з ентузіазмом вітали своїх оборонців.

В цьому бою впало яких 60-ть поляків та більшовиків, а 12-ть поляків попало в полон. Здобуто 3 кулемети "Дегтярова", "Максима", багато крісів, кілька автоматів, шинелі та ін. У нас був один тяжко ранений.

По двогодиннім відпочинку відділ відходив далі. Населення, зібралось коло церкви, дякувало повстанцям за оборону рідної Лемківщини. Зі сльозами в очах прощалось воно з нами.

ПРИМАС ПОЛЬЩІ ДО ГРЕКО-КАТОЛИКІВ

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ КАРДИНАЛА ГЛЕМПА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

(УПБ, Рим) — З нагоди празника Різдва Христового примас Польщі, кардинал Йосиф Глемп, видав окреме послання в українській мові до вірних греко-католицького обряду в Польщі.

Описуючи таїнство Христового воплощення, кардинал зупиняється над бажанням миру серед людства і каже:

"В цьому загально-людському бажанні миру, визначне місце займає бажання Вашого Народу і Його Церкви, яка сьогодні стоїть на передодні своєї Тисячолітньої доби. Вона протягом десятих століть свого існування не один раз була поневолена важкими умовами життя і не один раз була загрожена в основах свого буття. На сторінках її тисячолітньої історії записані всі трагедії аж по сьогоднішній день. Всі важкі досвідчування, ісповіді віри, засвідчені мучеництвом єпископів, священників, монахів, монахинь та багатьох тисяч вірних синів і дочок Вашого народу. З цим живим християнським свідоцтвом і багатовіковим рідним переданням, яке виросло на Христовій правді, сьогодні увійшли Ви на останній етап приготування себе до святкування, величаво і врочиство, пам'ятної дати Хрищення Русі-України 988 р."

"Крім цього, — продовжує примас. — Ви почали 40-ий рік свого перебування на нових землях та в інших, не легких, обставинах життя. Залишені дерев'яні церкви і хати перед сорока роками, сьогодні

для багатьох є ще живим спогадом, а для багатьох вже тільки картиною, що нищіє, змальованою оповіданням батька або матері.

Згадуючи події, славні і сумні, з нашої історії, кардинал Глемп заявляє: "При вертепі нам слід глибоко задуматись над своєю минувиною, щоб віднайти загублені скарби з віри та обряду; а також поглянути через світло Божої Мудрості перед себе, на близький вже Ювілей Хрещення, щоб принести Богові і своїй Церкві, немов Мудреці із Сходу, серця Христової любови та миру".

Підкреслюючи, що жадна система, наука, техніка чи людина не може наповнити серця людей справжнім Христовим миром, польський примас продовжує: "Ваша Церква в цьому винятковому для себе часі жде на правдивих християн, які, ідучи слідами своїх прадідів, даватимуть свідоцтво Христової віри".

Послання кінчиться захоотою до духової обнови особистої, родинної і всіх громад. "Всякі суперечки, незгоди, чвари, нехай відступлять місце Христовому мирові".

Слід відмітити, що це перший раз від Другої світової війни, що примас Польщі пише різдвяне послання до вірних греко-католицького обряду в українській мові.

Закінчення зі стор. 2: ЧИ МИ ГОТОВІ? ✓

Лемківщини, награти їх на video для архіву Фондації Дослідження Лемківщини. Зібрати як найбільше матеріялу, знімок з давніх, з перед 1947 р. часів та стан нині на тих самих теренах Лемківщини. Ворожі нам сили нищать всі можливі докази хто жив на тій землі. Тому вони перевертають хрести на цвинтарях та придорожні каплички, де написи на них доказують, що там жили колись українці.

Треба створити стипендійні фонди для молодих нащадків, так на еміграції як і у Польщі чи в Україні, які хотіли б працювати над питанням 1947 року.

Ті всі праці треба видати не тільки в українській але і в світових мовах, головно в англійській. Знайти світової слави історика, який написав би монографію про ці роки на Лемківщині.

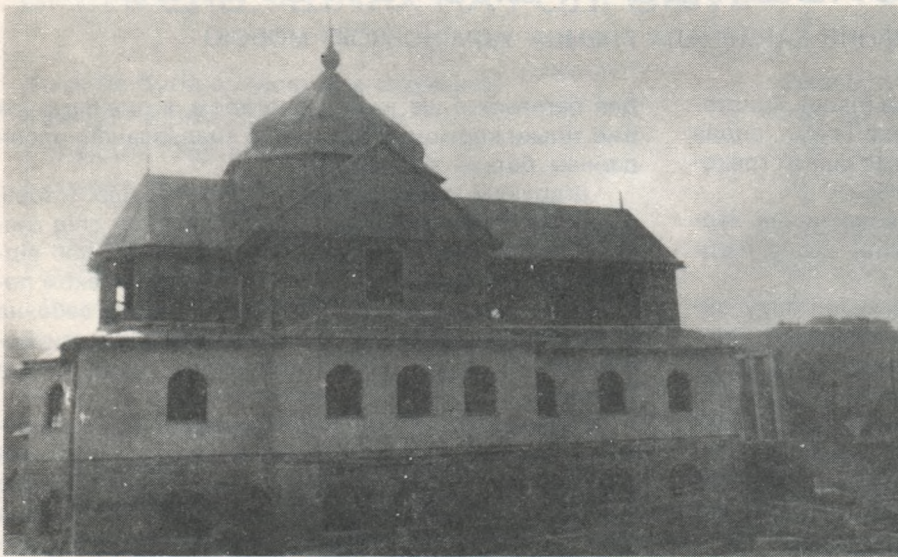
Зібрати відповідні фонди, так для оплачення до-

слідів, студій, стипендій та на видання відповідних матеріялів про 1947 рік, як і для цього, щоб помочі матеріяльно тим, що хочуть вернутися на свої прадідні землі. Їм треба дати фонди на відкуплення своєї бувшої власності. Якщо ми над тим зачнемо працювати вже нині, прийдемо в 1997 році відзначувати 50-ліття трагічних подій на Лемківщині з почуттям частинного виконання свого обов'язку перед нашими рідними, що за святу прадідну віру і за свій нарід пронесли знищення, наруги, а то й смерть.

Тому нині стоїть питання перед нашими лемківськими організаціями: чи будемо готові в 1997 році гідно і чесно відзначити 50-ту річницю трагедії Лемківщини з почуттям чесного виконання заповіту тих, що не мали змоги його самі написати?

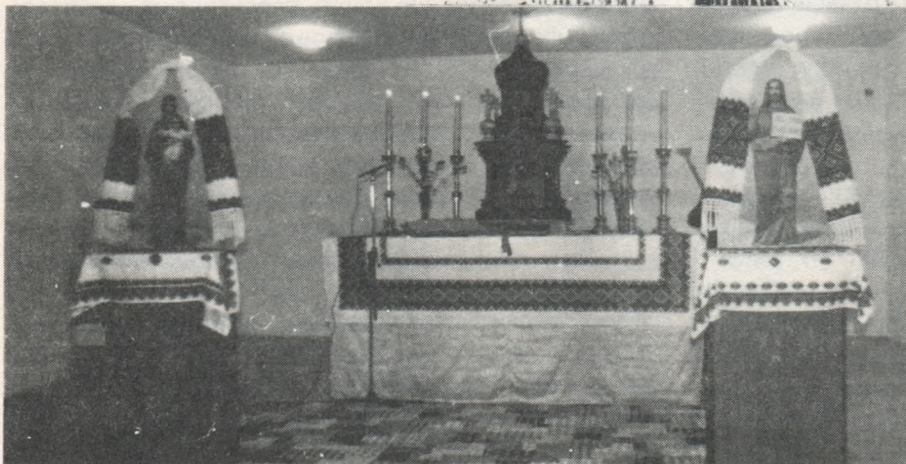
бч.

ПЕРШЕ

Осінь 1986 року. Будова церкви добігає кінця.

Побіч, новозбудований
Божий Дім в зимовій шаті
(1987).

Тимчасовий Престіл з іконами
Богородиці та Ісуса Христа,
який знаходиться в долішній
мурованій частині церкви.

БОГОСЛУЖЕННЯ

в українській
греко-
католицькій
Церкві
в
Команчі

(ФОТОМОНТАЖ)

Першу Службу Божу у ще невикінченій церкві відправили в неділю, четвертого січня 1987 року, отець мітрат Т. Майкович і отець Піпка. У цей день до Команчи з'їхалися вірні з усіх доколiшніх місцевостей, щоб взяти участь у Богослуженню.

Як нас інформують урочисте посвячення Божого Храму заплановано на літо 1987 року.

ТРЕТЯ ПАСТИРСЬКА ПОДОРОЖ АРХИЄПИСКОПА КИР МИРОСЛАВА ДО ПОЛЬЩІ

В половині жовтня 1986 р. владика Мирослав Марусин, Секретар Конгрегації для Східніх Церков, відбув свою третю пастирську подорож до вірних східних обрядів у Польщі. Перша пастирська подорож мала місце в червні 1984 року, а друга в такому ж часі рік пізніше. В третю подорож виїхав Владика і цим разом у супроводі о. монс. Славомира Глудзя, свого співробітника у Східній Конгрегації.

В Польщі живе 400.000 вірних українців греко-католицького обряду. Ними опікуються двох Генеральних Вікаріїв: один на північну Польщу, другий на південну. Працює 50 священників, 17 отців Василіян, 21 Сестер Василіянок, 88 Сестер Службениць, 35 Сестер Святого Йосифа. В Люблині студіює 16 семінаристів.

В п'ятницю вранці, 10-го жовтня 1986 р., був виїзд на летовище Фюмічіно, а звідти літаком LOT до Варшави. На летовищі у Варшаві зустріли Владика обидва отці Генеральні Вікарії — Йосафат Романик, ЧСВВ, та Іван Мартиняк, а з ними о. мітрат Теодор Майкович та інших п'ятьох отців душпастирів. Було двох представників Секретаріату Єпископів у Польщі та представник Міністра для віровизнаний. Очікували також Сестри Службениці та деякі вірні, що принесли Владичі квіти.

Архієпископ і його супутник о. Славою замешкали в домі Секретаріату Єпископів, завжди гостинному і добре випосаженому. Господарем дому є архієп. Броніслав Домброскі, секретар Конференції Єпископів. Дім є при вулиці кард. Стефана Вишинського.

Перша Богослужба і зустріч з народом відбулась уже по полудні в церкві Отців Василіян при вулиці Міодовій, напроти палати кардинала примаеса. Сослужило з Владикою 12 священників, були присутні клирики Василіяни, деякі семінаристи з Люблина, Сестри Службениці, багато дітей та віруючі з Варшави й околиць. Василіянський монастир, церква й парафія в столиці Польщі є дуже важним осередком церковного життя для вірних українців.

По Службі Божій і проповіді парафіяльний хор проспівав низку церковних пісень. Привітання від дітей і молоді та старших громадян були сердечні й добре приготовані. Малі діти говорять добре українською мовою і звичайно так само знають та в школі живають польської мови. Сестри Службениці ус-

пішно навчають катехізму. Душпастирство у Варшаві є дуже дбайливо ведене Отцями Василіянами. Тут має свій осідок о. протоігумен та о. генеральний вікарій примаса Польщі для вірних українців. По закінченні Богослужби була ще зустріч з отцями духовними та спільна вечерея в монастирі.

В суботу вранці, 11-го жовтня, архієп. Мирослав виїхав до Бялистоку і там відвідав єп. Едварда Кіселя і його Велику Семінарію. В Семінарії дав виклад для семінаристів на тему "Актуальність Берестейської Унії в наших часах". Бялисток — це частина давньої Віленської єпархії, дуже чутливої на питання єдності Церков. На цій землі в давньому сягала стара Київська митрополія.

Нічліг був в Ольштині, нині осередку старої Вармінської єпархії, в гостинному домі місцевого о. генерального вікарія. [...]

В неділю вранці, 12-го жовтня, була принагідна зустріч з владикою Ігнатієм Токарчуком, єпископом Перемишля, який саме перебував в Ольштині, як відповідальний за душпастирство для академічної молоді. Була, отже, добра нагода порушити справи наших душпастирств в околицях Перемишля і на Лемківщині. По розмові з єп. Токарчуком був виїзд до Пасленку, на пастирські відвідини тамошнього душпастирства.

Громада в Пасленку велика, багато тут шкільних дітей. Душпастирем є о. Євстахій Яремін, а працюють там як катехитки Сестри Василіянки. Молодь є добре зорганізована, в церкві все є уряджене згідно з обрядовими вимогами, вірні плекають літургійний спів. Відправа тривала повних три години, бо було багато привітів від дітей і старших та багато св. Причасть. Люди приступають до св. Причасть навколійки, як це бувало в Галичині від непам'ятних часів. Клякають, отже, у два ряди і священники спокійно, упорядковано, а передусім набожно подають віруючим хліб на життя вічне. Можна сміло називати ті душпастирства громадами святих, як це колись називав своїх вірних Апостол народів св. Павло у своїх листах.

В часі пастирських відвідин приходять вірні зі своїми справами. Треба їх вислухати і як можливо — допомогти їм. В церкві було велике число людей, але вмістилась тільки одна частина; друга слухала відправи надворі, хоч було вже досить холодно.

По відправі й спільному обіді владика Мирослав

відвідав ще дім Сестер Василіянок, що працюють у Пасленку та околиці. Чин Сестер Василіянок має в Польщі декілька важних станиць і несе велику поміч священикам через катехізацію дітей і молоді, послуги в церквах, завжди в готовості на поміч людям старшим, немічним та хворим. В західній та південній Польщі працюють також Сестри Святого Йосифа. Тоді виїзд назад до Варшави, щоб у понеділок вранці, 13-го жовтня, відвідати Міністерство для Релігійних Справ.

Відвідини в Міністерстві відбулись в супроводі також о. монс. С. Глудзя. Владика прийняв на довшу розмову сам міністер Адам Лопадка зі своїми ближчими співробітниками. Владика подякував урядові за допомогу у виданні Молитовника та інших книг і представив низку пильних справ вірних східних обрядів.

Тоді знову дорога через Ольштин, яка повела до міста Пененжна. Там по полудні була відслужена Божевственна Літургія. Вже перед містом чекали на Владика люди, так звана бандерія числом 30 самоходів, з хлібом і сіллю та першими привітаннями. Святочний почот впровадив Архиепископа до церкви, де вже стояли в ризах священики обидвох обрядів — українського і латинського, сестри-монахині, молодь і діти та все громадянство цього душпастирства. Привітав Владика о. декан Юліян Гбур, а тоді слідували деякі святочні привітання дітей, молоді і старших. Церква була переповнена народом, спів був вельми могутній та мелодійний. Владика проповідував про св. Церкву, про католицьку єдність, про Святого Отця. Народ у наглядний спосіб відповідав на слова Владики виявом своєї віри, католицької свідомості та церковного виховання у вірності Богові, Церкві й Батьківщині. Відправа тривала три години, але розмолений народ ще і на закінченні не розходився до своїх домів, а далі остався при Владичі, аж до його відходу з церкви.

Вечеря, чи радше святочна "аґапе", відбулась у хаті одної родини, при участі 20-ти священиків. Отці духовні в числі 20 священиків мали нагоду обміняти тут думками та спільними бажаннями пастирського змісту. На нічліг Владика вернувся знову до Ольштина та заночував в палаті місцевого єпископа. Була вже досить пізня пора ночі.

У вівторок, 14-го жовтня, уже вранці Владика прийняв з візитою деяких семінаристів і священиків. О год. 9.30 мав виклад у місцевій Семінарії про Східні Церкви. Перекуска була у невеликому гурті священиків.

О год. 14-їй відбувся торжественний вхід до церкви Отців Францісканів на Божевственну Літургію. Взяли в ній участь обидва місцеві латинські Владика, священики обидвох обрядів, семінаристи місцевої Семінарії, сила народу. Відправа була дуже

торжественна і відзначалась глибокою набожністю розмоленого люду.

14-го жовтня — празник Покрова Пресвятої Богородиці. На Святій Літургії архієп. Мирослав висвятив на диякона студента богословії Євгена Поповича. На свяченнях були присутні батьки нового диякона та його родина і приятелі. Цього року, отже, були висвячені для Церкви в Польщі два молоді клирики — отець Тимотей, ЧСВВ, рукоположений в Римі у літньому часі і диякон Євген, який уже 17-го жовтня буде висвячений на священика.

Вранці, 15-го жовтня, був виїзд з Ольштина до Гданська. Там о год. 10-їй мали місце відвідини єп. Тадея Гоцловського, а також єпископської курії та деяких церков і важливих пам'яток. У Гданську, помимо будного дня, була зустріч з вірними в їх церкві, Молебень та проповідь. Тут громада має немало свідомої інтелігенції.

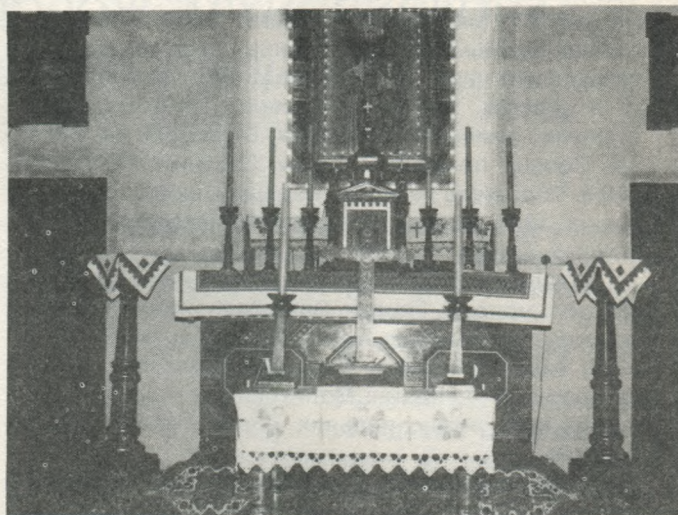
Дорога з Гданська повела до Слупська з перестанком в місті Битові. Там українці закупили стару церкву з XVI століття і тепер основно розбудовують її. Владика поблагословив будівничих і зібраних вірних та роздав їм деякі пам'ятки. Тоді поїхав далі, до Слупська. У Слупську о год. 16-їй була відправлена Архиерейська Богослужба та архієрейське посіщення, при великій участі українських вірних, а також вірних латинського обряду. У Слупську є дім Сестер Службниць. Сестри добре працюють у вихованні дітей, яких навчають катехізму, приготують до Святого Причастя, вчать рідного обряду, мови, історії та церковного співу. Сестри несуть тут на собі велику частину тягару душпастирської праці.

В четвер, 16-го жовтня, були відвідини деяких церков у Кошаліні, а потім дорога до Тшебятова, над Балтійським морем. Тшебятів — це найстарша, бо вже тридцятилітня, душпастирська станиця для українців на терені Щецінської єпархії. Тутешня церквця збудована в XVI столітті, а тепер пристосована до візантійського обряду. Вірні дуже мелодійно співають Богослужбу. Душпастирюють тут Отці Василіяни. Нинішній обід був у родини Суликів, рідні владика-митрополита Степана у Філядельфії. О год. 16-їй були архієрейські відвідини і Богослужба в Колобжеґу, в церкві св. Мартина, де служаться наші Літургії. Нині тут празник Покрова Пресвятої Богородиці. На відправі були присутні численні священики обидвох обрядів. В околицях Щеціна і в самому місті живе поважне число українців.

В п'ятницю, 17-го жовтня, о год. 10-їй була Архиерейська Літургія та священичі свячення диякона Євгена Поповича в місті Старгард Щецінський. Церква була переповнена віруючими. На Богослужбі був місцевий єпископ-помічник та багато духовенства обидвох обрядів. Владика промовляв під кінець Літургії на тему покликань до духовного стану. Від-

Після Богослуження в неділю, біля української греко-католицької церкви в Білому Борі, на північних землях Польщі.

Загальний вид престола у цієїж церкви.

права була дуже величавою, бо храм є старинний і під архітектурним оглядом вважається за архитвір. Обряд свячення священника викликав у вірних зворушення і захоплення. Цього ж дня по полудні, о год. 16, була відслужена Архиерейська Літургія в місті Щецин. Тут серед вірних українців живе поважне число інтелектуалів, зокрема лікарів.

Хор співав мелодійно й побожно. Представники громади принесли цінні дари, в тому медалі Тисячоліття Хрещення України, вельми вдалі й високої мистецької вартости.

В суботу, 18-го жовтня, о год. 7.30 був виїзд літаком з Голеньова до Варшави. Опісля виїзд до Люблина, на відвідини наших українських семінаристів і на торжество започаткування академічного року на Люблинському Католицькому Університеті. Наші українські семінаристи мають у Люблині добрі умовини для навчання. Творять вони окрему громаду, числом 16, у лоні латинської Семінарії. З українського боку мають власного духовника, що опікується ними і дає їм виклади з літургіки та власної історії й богословії. В каплиці був відслужений Молебень Тисячоліття. В неділю вранці архієп. Мирослав відслужив у Семінарії Божественну Літургію і перебув із студентами два дні. Наші студенти роблять добре враження, пильно вчать і дбають про власну ідентичність.

В Люблині на університеті 19-го жовтня відбулось торжественне відкриття академічного року. Була, отже, добра нагода на зустріч з Ієрархією та професорським збором. На торжество прибув кард. Й. Глемп, примас Польщі. Були присутні деякі амба-

садори західних держав: американський, французький, австрійський, бельгійський та інші. Були представники уряду і ректори інших університетів у Польщі, а також владики.

20-го жовтня — це день перебування у Варшаві та зустріч з Отцями Генеральними Вікаріями й Отцями Духовними та Сестрами. Отже вранці архієп. Марусин відправив Службу Божу в церкві Отців Василян, а тоді присвятив час на розмови з оо. Генеральними Вікаріями, священниками і з деякими католицькими журналістами.

Щасливий поворот до Риму, 21-го жовтня 1986 р., поклав кінець третій пастирській подорожі до вірних обрядів у Польщі. Відвідини тривали 12 днів та були переповнені зайняттями і Богослужбами, конференціями і полагодженням пильних справ у церковних та світських урядах. Все пройшло щасливо — Богові на славу, а людям на пожиток.

**ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЖУРНАЛ
ТА
ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ
"ЛЕМКІВЩИНИ"**

У СОРОКОВУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
КНЯЗЕВІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ НА
ЛЕМКІВЩИНІ

Останній Перемиський, Самбірський і Сяніцький Владика, Ісповідник Кир Йосафат Коциловський, ЧСВВ, під час Архиерейської Візитації своїх вірних в українському селі Злоцьке над Попруттом на княжій Лемківщині; біля Владика стоїть Всесвітліший о. Іван Качмар, парох Злоцького, Щавника та Ястрябика коло Мушини. Поляки арештували Єпископа Кир Йосафата й передали його московським більшовикам; Владика Ісповідник і Великий Син княжої Лемківщини, помер у 1947 р., замучений у большевицькій тюрмі.

ЛІНА КОСТЕНКО

КНЯЖА ГОРА

Пам'яті Т. Г. Шевченка

По довгій неволі хотів тут віку дожити,
на Княжій горі, над коханим своїм Дніпром.
Вже так натомився за краєм своїм тужити,
що вірші, здавалось, ридають уже під пером.

Ходив по горі і дихав на повні груди.
Оце вже я дома?! — аж віри очам не йму.
І княжого міста прадавні дивні споруди
уламками фресок в землі усміхались йому.

Як батьків гостинець, як гліб солодкий від зайця,
як радісне диво найперших дитячих снів, —
хитались у відрах лозові свіжі кружальця,
шуміли дуби, і стременими вітер дзвенів.

Гора моя Княжка, далеко із тебе видно.
Смарагдовий айсберг по самі груди в Дніпрі!
Заходило сонце, і паслося панське бидло,
і паслося бидло на тій, на Княжій горі.

Сльоза закипає. Душа посварилася з Богом.
А небо, а простір, а це під горою село!
І так же тут люблю! Дніпро під самим порогом.
І тільки порога... порога чомусь не було...

А вже за плечима хтось приставу пише цидулку.
Крізь решето сіють піщаний берег стрижі.
Земля ж моя рідна! Нема на тобі притулку.
Поети твої — і ті вже тобі чужі!

Отут, на руїнах княжого міста Родні,
над берегом чистим моєї святої ріки,
на славі минулій стою у безславнім сьогодні,
з минулої слави дивлюсь у прийдешні віки.

А завтра поїду. І, може, усе це — востаннє.
Цей берег... цей вітер... ці люди привітні в селі...
І вже з Петербурга буду пити листами
той спогад, ту мрію — жити на рідній землі!

І друзі там є. І «Слепую» писав я, і «Тризну».
А вірші ридають... Отак і життя промине.
Будь прокляті всі, хто відняв у мене вітчизну!
Але у вітчизни ніхто не одніме мене.

По сторінках "Нашого Слова"...

НА ФОРУМІ ПРЕЗИДІЇ ГП УСКТ*

БАГАТСТВО ПЕРЕДІЗДІВСЬКОГО РОКУ

Фінасове становище УСКТ на початку 1987 року було в центрі уваги учасників чергового засідання Президії ГП. Товариства. Відбулося воно 7 лютого у Варшаві. Вів його голова ГП Євген Кохан при співучасті заступників голови Мирослава Вербового та Антона Середницького, а також секретаря ГП — Олександра Гнатюка.

Ганна Хондзинська — головний книговод Товариства, представила Президії фінансовий звіт за минулий рік. У детально опрацьованому балансі особливо увагу звертає ствердження про невиконання плану власних прибутків (лише у 96 проц.). Коли па-

* Зберігаємо правопис оригіналу. "Наше Слово", ч. 10 (1547) 8-го березня 1987.

м'ятати про постійне зростання коштів необхідних для уескатівської діяльності (значний вплив має також загальнокрайова ситуація) та про лише мінімальний зріст державних дотацій, згадане ствердження є приводом для занепокоєння.

Вирішальний вплив на таке становище мали і мають труднощі із розповсюдженням "Українського календаря" на 1986 рік. Непродана ще частка тиражу календарної книги — це понад мільйонний дефіцит у підрахунках прибутків. Серед причин тривожних обставин, у яких опинився календар, присутні назвали такі: все більші поліграфічні труднощі (звідси й запізнення у виході), висока, відносно, ціна, а також брак оперативності окремих уескатівських ланок, їхня певна інертність у байдужості до цієї складної проблеми, нестача усвідомлення, що в наявній ситуації необхідна особливо посилена пропагандивно-розповсюджувальна акція.

Враховуючи всі ці фактори, а також незаперечний уже факт, що календарна книга на поточний рік появиться знову зі значним запізненням (у найкращому випадку наприкінці березня), Президія звертається до всіх правлінь гуртків та окремих активістів із закликком докласти усіх можливих зусиль у ваго-

МАРІЯ ОСТРОМИРА

ЛЕМКІВЩИНА В ОГНІ

Продовження

Гарячі краплини сліз котились одна за одною по обличчю командира і спадали на біде Петрикове обличчя та на його, цупко затиснені на цівці кріса, пальці.

Стрільці копали могилу своєму найменшому другові. Ось вже і викопали та вистелили зеленою ялиною. Поклали туди Петрика, неперевершеного розвідчика — незабутнього малого друга. Відспівали "Вічная пам'ять", а тоді командир став над відкритою могилою і промовив:

— Спи, молоденький наш друже, у цьому чарівному борі на Хрищатій, де так любо було тоді й куди ти рештками сил добився. Спи! І хай присниться тобі Вільна Україна саме такою, про яку ти мріяв в останніх хвиликах свого юного життя. Спи, дорогий хлопче, аж до того часу, коли то побідна музика кулеметів і звияжний звук гранат розбудять тебе, сповіщаючи, що твоя рідна Лемківщина стала вільною. А

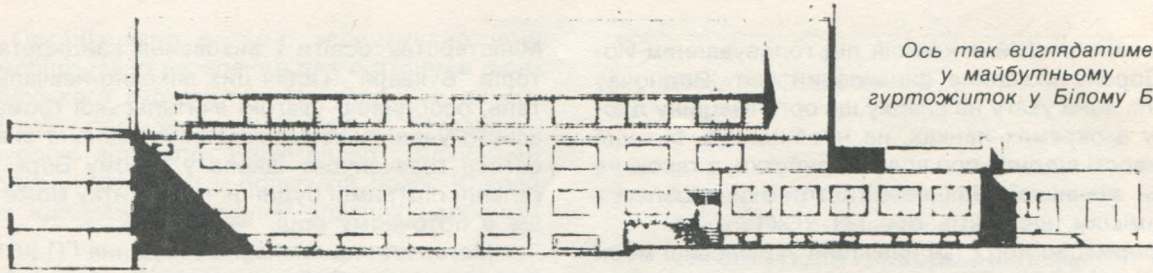
вільною вона мусить бути, якщо вже такі юні хлопчики кладуть за неї свої голови...

І командир замовк — не міг далі говорити... Він плавав... А з ним плакали й обидві його сотні.

Приклякнув командир і кинув кілька грудок землі на свіжу могилу. І зараз же посипалось тих грудок більше й більше... Рідна земля приймала до себе і дбайливо вкривала свого наймолодшого героя...

А над могилою пісня дзвеніла — улюблена Петрикова пісня, яку він так часто співав, коли чистив свій кріс — свій найбільший скарб. Тепер ця пісня дзвеніла могутнім акордом, бо її співали дві сотні вірних його друзів. Та враз жалісливо тремтіли голоси, наче осикове листя на вітрі, як дійшли до слів:

Та ось із-за темного бору
Виходять два хлопці малі,
І просять повстанську старшину:
Візьміть у ряди нас, друзі!

Ось так виглядатиме
у майбутньому
гуртожиток у Білому Борі

мій справі повного розповсюдження видань Товариства, зокрема "Українського календаря". Кожен бо дефіцитний показник має значний вплив на діяльність усєї організації, хоч сама вартість книжки не зводиться до грошових підрахунків.

Окреме питання у звіті — це сплата членських внесків. На перший погляд підсумкове ствердження, що плян сплати перевиконано, — звучить оптимістично. При детальнішому розгляді виявляється однак, що на загальні корисні підрахунки мають вплив найбільш оперативні відділи та гуртки. Є водночас чимала група таких ланок, які постійно залишаються боржниками. Завданням насамперед правлін відділів, як ствердили члени Президії ГП, Пови-

нен бути доглибніший розгляд сплати внесків у кожному із гуртків. Ставлення до цього членського обов'язку є найбільш промовистим доказом ставлення до своєї організації.

У представлених книговодом матеріялах знайшлись, між іншим, такі дані: власні витрати Товариства були нижчими від передбачених (біля 97 проц.), побільшилась вартість нерухомого майна (на понад 1,6 млн. зл.), Товариство вело соціяльні та допоміжні акції — допомогою у формі позик користувалися насамперед штатні працівники, значні суми призначено на купівлю окремими гуртками необхідного музичного оснащення та предметів щоденного вжитку (все-таки потреби є кількакратно більші).

Нам батька наїзники вбили,
Замучили матір вони...

Командир не міг уже співати — жаль цупко здавив його за горло... Наче рідного сина поховав оце... Вже ніколи не погляне на нього малий Петрик своїми довірливими очима та не запитає: "Друже командире! Чи може треба іти сьогодні на розвідку?"

Стрільці замаїли могилу зеленою ялиною та весняними квітками. Стільки вже могил залишили на своєму повстанському шляху, але вперше оце залишали за собою могилу хлопчика-героя.

— Струнко! Вправо глянь! Крісом почесть віддай! — впали слова команди.

Це дві повстанські сотні востаннє прощали свого молоденького друга...

Довго опісля згадували стрільці малого Петрика-розвідчика та найдовше, мабуть, не міг його забути сам командир.

"З ВЕРХА НА ВЕРХ"

Першого червня шість тисяч польського війська знову зробили облаву на Хрищату. Але хрінівців не знайшли. Вони сиділи в своїй столиці, яка своїми непрохідними лісами дбайливо охоронила їх перед ворожими очима.

В них не було вже сірників. Вогонь добували кресалом, або терли дротом об дерево так довго, доки дріт не розпечеться, а тоді тим розпеченим дротом запалювали стрільний порох. Одяг латали старим лахміттям, що знаходили по виселених селах. Від безнастанних маршів зовсім порвалось взуття. Майже половина стрільців ходили босі. Але не дуже цим журились, бо ж і так ішло до літа.

З харчів мали тільки картоплі. А щоб мати злуду, що в них більше харчів, то щораз інакше їх називали: бараболі, бандурки, булі, ґрулі.

Поляки знову силою п'ятнадцять тисяч війська окружили Хрищату й почали наступ. Та командирові Хрінові знов удалось щасливо виминути ворога і вивести обидві сотні з оточення. Між селами Миковом і Смільником прийшло до сутички з ворогом та вони прорвались і пішли далі. А вранці, услід за ними, пішов цілий польський полк.

— Поводимо, друзі, ляхів "з верха на верх", то їм відхочеться ходити нашими слідами, — сказав командир.

Ну й вони дійсно поводили поляків верхами. Перейшли гору Матрагону, ріку Солинку та гору Горляту. По дорозі й загубили поляків. Тоді вже й можна було відпочити.

Головна ревізійна комісія під головуванням Йосипа Дороха схвалила фінансовий звіт. Водночас звернула вона увагу на слабку ще організаційну дисципліну в окремих ланках, на необхідність більшої дбайливості відділів про власні прибутки, а також на потреби значнішої фінансової підтримки проблемним комісіям, що діють при ГП УСКТ.

Інформацію про стан навчання української мови в країні склала спеціаліст до справ шкільництва Люба Кобеляк. Сьогодні у 50 пунктах навчається 987 дітей. Крім цього діють дві початкові школи — у Білому Борі (99 учнів) та Банях-Мазурських (32 учні), а також дві середні — у Лігниці (125 учнів) та Гурові-Лавецькому (в українських класах — 81 учень). Усього навчанням рідної мови охоплено нині 1334 дітей і молоді. Показники ці є нижчими ніж у минулому році. Існують реальні можливості на відкриття кількох нових пунктів ще у цьому році. Шкільне питання обговорюватиметься у "НС" окремо.

Суттєвою для педагогів є інформація про відновлення, після річної перерви, курсу для вчителів української мови у Києві. Незабаром мають також вийти з друку підручники для II і V класів, підготовляється підручник для VI класу, пропонуватимуться

Міністерству освіти і виховання кандидата на авторів "Букваря". Побіч цих виховно-навчальних питань, особливою увагою вчительської громади, як і всього українського населення повинна користуватися Шевченкова школа у Білому Борі. При загальній підтримці будинок гуртожитку може стати ще в поточному році.

Матеріали на пленарне засідання ГП УСКТ (8.11.) представили — О. Гнатюк та М. Вербовий. Відповідно обговорено план праці Товариства у 1987 р. Передбачується в ньому в організаційній ділянці, між іншим, підготовку до звітно-виборчої кампанії, до VIII з'їзду УСКТ (1988 р.) У культурній ділянці першоплановими стають Х Центральний огляд художніх колективів у Сопоті, XV свято шкільних гуртків у Кошаліні та молодіжний ярмарок у Гданську. Чимало культурних заходів зв'язаних буде з 70-літтям Жовтневої революції (враховується посилення співробітництва з рядом організацій, в цьому з ТПРД). Повинен це бути рік високої активності усіх членів Товариства на всіх площинах діяльності.

У складеній М. Вербовим інформації про святкування ХХХ-ліття УСКТ підкреслено, що мали вони робочий характер. Підсумки підводили майже всі

— А тепер, друзі, з тої нагоди, що позбулися ворога, баль справимо! — сказав вістун Водяник. — Знайшов я повнісіньку пивницю бараболь. Напевно якийсь чесний газда залишив для нас, бо ще й замаскував вхід.

— То як же ти, Водянику, знайшов ту пивницю, як вхід був замаскований?

— Якось уже пронюхав! Від чого ж я повстанець?

Пішли хлопці по ті бараболі. А як усі вже принесли, тоді віст. Водяник, на радіогах, звітував:

— Друже командире! Вістун Водяник звітує, що стрільці принесли тридцять сотнарів бараболь і кілька старих баняків.

— Дякую! Спочинь! А тепер до роботи, друзі! Вечерю готуйте! — посміхнувся командир. — Тільки як ми решту заберемо. Важко буде.

— Не будемо брати.

— Хіба ж не шкода залишати?!

— Авжеж шкода! То ми й не залишимо, а всю поїмо.

— Та невже сидітимемо коло бараболі, доки нас ворог не накриє?

— Де там будемо сидіти, друже командире! Всі бараболі поїмо, зараз же — на вечерю і рушимо в дальшу дорогу, якщо буде такий наказ.

Завжди вірив я вашій силі, друзі мої й ніколи не завівся на вас, тож і сьогодні не смію сумніватись, — сказав з удаваною повагою командир.

Цілу ніч увивалися хлопці коло бараболь. Зварили вечерю, а потім кожний пік ще собі тертяники на дорогу.

До ранку й сліду не було по бараболях. Кожний збирався в дорогу з приємним почуттям, що в нього в наплечнику є кілька смачних-пресмачних тертяників.

Командир Хрін посміхнувся, дивлячись, як хлопці запопадливо ховали до наплечників свій скарб.

— Чи ти, Олексю, теж забезпечився в тертяники на дорогу? — запитав Островерха.

— Ба, чем же не! І то подвійну порцію маю. Тобто — для себе, ну і для вас, друже командире.

— А чому ж і для мене?

— А що ж то, ви будете дивитися, як хлопці їстимуть свої тертяники? А скарб, Боже, що не проліз би мені через горло ніюдин тертяник, якби ви, друже командире, не мали що їсти. А що ви самі не подбали про себе, то мусів уже я подбати.

— Дякую тобі, мій друже! — сказав командир, надиво тихим та зворушеним голосом.

Бадьоро рушили хлопці в дальшу дорогу. Та хоч і наїлися досита тієї бараболі, проте якесь безсилля

гуртки. Організовано огляди, засновувано нові гуртки, мобілізовано населення для підтримки фонду білобірського гуртожитку. Центральним акцентом ювілею стало закордонне турне "Журавлів". Корисну роль відіграло "Наше слово"; рідкісними були відносні матеріали у польській пресі. Ювілей посприяв кращому розумінню власних надбань і потреб.

Прикінцевим питанням засідання були кадрові справи ГП УСКТ та всієї організації.

Президія, після аналізу передбачуваних витрат необхідних для успішного проведення X Фестивалю у Сопоті, прийняла рішення, що комплект квитків на усі концерти коштуватиме 1500 зл., натомість ціна квитка на кожен окремий концерт вноситемо 400 зл. Ці останні продаватимуться перед концертом. Учі початкових шкіл матимуть вільний вхід, Пільгових квитків не передбачається. (рг)

ЛІНА КОСТЕНКО

* * *

І дощ, і сніг, і віхола, і вітер.
Високовольтна лінія Голгоф.
На біле поле гайвороння літер
впаде як хмари, цілі хмари строф.

Нове століття вже на видноколі,
і час новітню створює красу.
А ритми мчать — як вершники у полі.
А рима віршам запліта косу.

І в епіцентрі логіки і стресу,
де все змішалось — рідне і чуже,
цінує розум вигуки прогресу,
душа скарби прадавні стереже.

оволоділо ними. Як ішли під гору, то ноги їм мліли й темніло в очах. Бож останніми часами постійно голодували, а як і їли, то самі тільки бараболі. Інколи, щоправда, вдалось їм відбити у поляків кілька штук худоби на м'ясо, або деякі з наших селян, що мали ще вівці чи телята, то під час виселення залишали їх "для своїх хлопців". Та часто, замість "своїх хлопців" — це все забирали поляки.

Доходили до села Струбовиськ. Почав падати дощ, а хлопці не мали палаток. Не можна було розпалити вогнища, бо всюди швендялись ворожі групи. Хлопці давно вже поїли тертяники, і страх, як хотілося їсти! Збирали суниці і квасок, щоб бодай позірно заспокоїти голод.

Стойкові завважили, що до двох хат у селі Струбовиськах, почали підсуватись якісь стрільці. Командир вислав туди жандармерію. Виявилось, що це були стрільці з сотні к-ра Бора, і жандармерія зараз же зв'язалась з ними. А наступного дня, пополудні, долучилися хрнівці до сотні к-ра Бора.

Дощ далі не переставав падати. Всі три сотенні почали свої наради, що, як почалось пополудні, то тривало продовж цілої ночі — аж до ранку. Вранці кілька тисяч польського війська оточили Бескид. Вже в годині сьомій ранку почався бій. Повстанські застави так сердечно привітали поляків кулеметним

вогнем, що ті, залишивши на полі бою кількох убитих, повтікали. Повстанський курінь пішов в напрямі кордону.

Поляки, втікаючи, нарobili великого шуму. Залярмували головні польські сили — у Ветліні, Довжиці, Тісній, Балигороді та Устриках Горішніх, які й почали підїжджати автомашинами в напрямі Бескиду, а деякі поїхали аж на Словаччину.

Повстанці були оточені. З трьох боків підходили поляки, а з четвертого наступали чехи. Треба було вдарити в той бік, що видавався найслабшим. І командир Хрін дав наказ ударити по чехах. Зараз же, по перших повстанських чергах, чехи повтікали. Повстанський курінь пішов словацьким боком. Треба було переправлятися страшними вертепами. Надходили нові чеські відділи, з якими треба було зводити бої. В одному з тих боїв повстанці мали двох убитих і кількох ранених. Між раненими був і командир Бір.

Командир Хрін, обнявши тепер команду над цілим курінем, подав наказ:

— Збірний пункт — Хрищата. Санітари біля ранених. Першою маршує сотня к-ра Бора, друга моя, третя к-ра Стаха. Уважати на міни!

Почали сходити скалами і вертепами до кордону. Завдяки мряці, поляки не доглянули їх. І курінь

Страсті Господні. Село Котань, 1737 р. Світлина з копії ікони.

церковні містичні образи у наївній народній реальності. Переважає сильний західний вплив. Постаті Христа, апостолів, Богородиці і пристоящих жінок ще одягнені у традиційні одяги як хітони і гіматіони, але ці одяги своїми обильними складками підкреслюють об'ємність тіла. Вояки, жиди, Пилат, Ірод — одягнені у строї чи зброю XVI-XVII ст. Лиця постатей уже не видовжені, але круглі, відображують типи тодішніх селян. Самі постаті присадкуваті, з непропорційними головами, їхні рухи досить незугарні. Всі постаті обведені сильними чорними контурами, у кожній сцені дуже багато осіб, вони товпляться як на театральній сцені, вони також живо, по театральному гестикулюють. Тло ікони творить архітектура

тогочасних будинків. Кольори, в порівнянні з іконами попередніх століть, убогі; переважає бронзовий земистий кольор. Синього і червоного кольору вживають головню для одяжі. Цей стиль розвинувся в половині XVII-го і в XVIII-ім ст., в околиці села Посада Риботицька (на південь від Перемишля), де було мабуть багато народніх мистців, які під проводом ченців і священників писали ікони. Ікони ці спочатку були доброго письма, з часом одначе, коли почали їх писати для загального збуту, розвозити по ярмарках і заливати ними Перемищину, а потім і Закарпаття, рівень іконописання обнизився; ними почали нехтувати, клясифікувати їх як просту риботицьку роботу. Але теперішні мистецтвознавці, яких око ви-

ФОНД ДОПОМОГИ при КУ ООЛ в Америці

ВІД 1 ГРУДНЯ 1986 ДО 1 БЕРЕЗНЯ, 1987

пожертви склали:

2-ий Відділ ООЛ, Йонкерс, Н.Й. (збірка*)	2000.00 дол.
8-ий Відділ ООЛ, Чікаґо, Іл.	800.00 дол.
Федеральна Кредитова Кооператива "Самопоміч", Нью-Йорк, Н.Й.	500.00 дол.
Федеральна Кредитова Кооператива "Самопоміч", Джерзі Ситі, Н.Дж.	200.00 дол.
о. П. Ґалонзка	100.00 дол.
71-ий Відділ СУА, Джерзі Ситі	50.00 дол.
Кредитова Кооператива "Будучність" Дітройт, Міч.	50.00 дол.
Федеральна Кредитова Кооператива "Самопоміч", Елізабет, Н.Дж.	50.00 дол.
Федеральна Кредитова Кооператива Рочестер, Н.Й.	50.00 дол.
Святослав Коцибала	25.00 дол.
А. Турко, Чікаґо, Ілл.	20.00 дол.
Ст. Адамчук, Рочестер, Н. Й.	10.00 дол.

Рівночасно інформуємо, що пожертви з повижчого Фонду призначені на ведення допомогової акції КУправою ООЛ. Всі пожертви просимо присилати на адресу Крайової Управи ООЛ:

Organization for Defense of Lemkivshchyna
P.O. Box 7
Clifton, N.J. 07011 — 0007

обов'язково з зазначенням на "Допомоговий Фонд".

Всім жертводавцям щире спасибі!

фінансова референтура

* ЗБІРКА ПЕРЕВЕДЕНА 2-ИМ ВІДДІЛОМ ООЛ

1000.00 дол.: 2-ий Відділ ООЛ, Йонкерс
по **100.00 дол.:** Ю. Ковальчик, І. Пециляк, Т. Ропицький,
М. Кабасяр, Сестрицтво Серця Ісусового при церкві св. Михаїла в Йонкерсі
60.00 дол.: П. Майнич
50.00 дол.: П. Русинко
30.00 дол.: Ст. Гованський
25.00 дол.: П. Вовчак, Ст. Шульган
по **20.00 дол.:** П. Капітула, І. Гончак, А. Кашак, М. Макух,
Г. Мурин, П. Костечко, Т. Михалюк, С. Гаврильчак, С. Ревак,
С. Тутко
по **10.00 дол.:** М. Хінальський, А. Пехович
5.00 дол.: Ст. Гиба.

ПРОСИМО ВИПРАВИТИ

У "Лемківщині" ч. 4/1986, стор. 23 у списку жертводавців на "Допомоговий фонд" помилково подано неправильну пожертву від Делегатури ООЛ в Балтімор, МД., яка вплатила **616 дол.** Просимо вибачити.

Редакція

З ЖИТТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

ВІДБУЛИСЯ РІЧНІ ЗБОРИ 3-ГО ВІДДІЛУ В ПАССЕЙКУ, Н.ДЖ.

Загальні Річні Збори 3-го Відділу ООЛ в Пассейку, Н.Дж. відбулися 6-го грудня 1986 р. в приміщенні Української Централі.

Зборами керувала президія у такому складі: Богдан Чайківський — голова, Микола Грицков'ян — заступник голови та Анна Феш — секретар. До президії попрошено також голову Крайової Управи ООЛ — Марію Дупляк та голову Фундації Дослідження Лемківщини — Мирона Мицьо.

Всі звітодавці у своїх звітах представили широку активність Відділу в минулому році. Особливу увагу було присвячено допомозі братам і сестрам в рідному краю в ділянках освітній, мистецькій та релігійній.

На внесок номінаційної комісії вибрано нову управу Відділу на 1987 рік у такому складі: голова — Василь Гаргай; заст. голови — Маріян Кош; секретар — Тереса Чергоняк; заст. секретаря — Анна Феш; фінансовий реф. — Стефан Косцьолек; організаційний реф. — Степан Дупляк; культ.-освітній реф. — Марія Дупляк; допомогівий реф. — Марія Кош і Меляся Гунчак; господарський реф. — Василь Гавроняк; кольпортер видавництва — Юліян Котляр. Члени управи: Стефан Пелтишин, Йосиф Кібала, І. Карлицький, Петро Гресь, Іванна Котляр, Ольга Солтис, Теодор Стець, Анна Гресь. Контрольна Комісія: Іван Хомко — голова, Іван Бліха і Антін Косцьолек — члени.

Нововибраній Управі Відділу привіти склали: від КУ ООЛ — М. Дупляк і М. Грицков'ян; від Фундації Дослідження Лемківщини — М. Мицьо; від 4-го Відділу ООЛ (Елізабет) — Андрій Моряк; від 5-го Відділу ООЛ (Ірвінгтон) — Б. Полянський; від 7-го Відділу ООЛ (Джерзі Ситі) — Іван Гресь; від місцевого осередку СУМА — Степан Журавський.

Переобраний голова Відділу В. Гаргай подяку-

вав членам Відділу за довір'я, та закликав до дальшої співпраці. Традиційним "Не пора, не пора"... закрито Загальні Річні Збори.

Учасник

Управа 3-го Відділу ООЛ в Пассейку сердечно вітає нову членку нашої Організації: Євгенію Дзюбінську, та бажає їй успіхів у особистому та громадському житті!

Управа 3-го Відділу

3-й Відділ ООЛ в Пассейку, Н.Дж. запрошує на

ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ — 25 квітня 1987 р.

в Українській Централі. Оркестра: "Веселі Ночі"

та

АКАДЕМІЮ з нагоди 40-ліття виселення

— **17-го травня, 1987**, в залі Української Централі.

В програмі святочна доповідь **д-ра Богдана Крука** та мистецька частина.

Управа Відділу

Заходом Відділів

Нью-Йорк, Йонкерсу, Пассейку, Елізабет, Ірвінгтону та Джерзі Ситі відбудеться

ФЕСТИН — ПІКНІК

в неділю, 21-го червня, 1987 р.

в Українському Культурному Центрі при Davidson Ave. в S. Baund Brook, N.J.

Організаційний Комітет

КАЛЕНДАР

ЗАГАЛЬНИХ

РІЧНИХ ЗБОРІВ

6-го березня, 1987 р. — 2-ий Відділ ООЛ в Йонкерс, Н.Й.

14-го березня, 1987 р. — 7-ий Відділ ООЛ в Джерзі Ситі, Н.Дж.

21-го березня, 1987 р. — 5-ий Відділ ООЛ в Ірвінгтон, Н.Дж.

22-го березня, 1987 р. — 8-ий Відділ ООЛ в Чикаго, Ілл.

29-го березня 1987 р. — 4-ий Відділ ООЛ в Елізабет, Н.Дж.

Віди́ти від нас...

св. п. Іван Корнафель

18-го жовтня 1986 року відійшов у вічність на 60-му році свого життя **св.п. Іван Корнафель**. Покійний народився 1-го липня 1926 р. в селі Прелуки, сяницького повіту на Лемківщині.

Молодим хлопцем (1940 р.) виїхав на примусову працю до Німеччини, де й працював аж до закінчення Другої світової війни. У 1945 р. вернувся до свого рідного села з надією на дальше спокійне життя, мовлячи — війна скінчилася. Але на нашій рідній землі панував новий окупант.

У вересні 1945 р. Покійний Іван нав'язав контакти зі зв'язковим ОУН та опісля вступив в ряди Української Повстанської Армії. Перейшовши рекрутський вишкіл, був призначений до сотні командира Хріна, відділ розвідки. Виконуючи свої обов'язки, обов'язки українського воїна, був ранений та довгий час перебував у шпитальці.

У 1948 році разом з іншими частинами УПА перейшов кордон та дістався до Німеччини. Тут він поселився у переселенчому таборі ДП в Лянзгуті, звідки у 1950 році виїхав до США. З початку замешкав у своєї тети у Йонгстовн, Огайо, а пізніше, бо у 1955 р. переїхав до Балтімор, де й жив до кінця свого життя.

Покійний був активним громадським діячем на терені міста Балтімор, та щедрим жертводавцем на різні українські громадські цілі. Іван Корнафель був головою Делегатури Організації Оборони Лемківщини в Балтімор, меценатом Фондації Дослідження Лемківщини, та активним членом інших місцевих

організації: 14-го Відділу ООЧСУ, Відділу УККА, та інших.

Похоронні відправи довершив о. Юрій Маркевич, парох Української Католицької Церкви св. Михаїла в Балтімор, а відтак тлінні останки Покійного спочили на цвинтарі цієї ж церкви.

Над могилою прощали Його: від Організації Оборони Лемківщини — Іван Радь, від колишніх вояків УПА — Володимир Стельмах.

Під час тризни, яка відбулася в Домі Української Молоді, поминальні слова виголосили: від Відділу УККА — Клементій Баб'як, від друзів лемків — дяк Іван Радь, а від цілої української громади — Василь Татчин. Відтак стрийко Покійного Теодор Корнафель склав подяку о. Ю. Маркевичеві за проведення похоронних відправ, І. Радь та В. Стельмахові за опіку над Покійним під час Його недуги, жінкам з ОЖ ООЧСУ за приготування тризни та всім, що віддали останню прислугу Покійному Іванові.

Спи дорогий друже, а вільна земля Вашингтона хай буде Тобі пером!

Іван Радь
Делегатура ООЛ
в Балтімор, МД

ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО І. РАДЬ, ВИГОЛОШЕНЕ НАД МОГИЛОЮ св.п. ІВАНА КОРНАФЕЛЬ

Від Крайової Управи Організації Оборони Лемківщини в Америці, від Фондації Дослідження Лемківщини, прощаю Тебе Друже у вічну дорогу. Прощаю Тебе від усієї лемківської спільноти тут в Америці та від усіх лемків у вільному світі.

Прощаю Тебе від Твоїх сестер і брата в Тернопільщині на Україні, від стрийка Теодора Корнафель з Канади та від Твоїх кузинів з Огайо з родинами.

Прощаю Тебе від нашої прекрасної Лемківщини, яку Ти перейшов в часі упівських рейдів та скропив її своєю власною кров'ю.

Прощаю Тебе від Твого рідного села Прелуки, яке польська комуністична влада стерла з мапи, щоб у той спосіб затерти сліди його українських жителів. Але я запоручую Тобі, що назва села Прелуки буде вписана до історії для грядучих українських поколінь та, що село Прелуки виростило таких синів, як Ти, які ціле своє життя віддали, щоб наша Лемківщина раз на все була прилучена до золотоговерхого Києва, коли настане Вільна, Соборна Українська Держава!

СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ — КОЛЯДА 1986/87

2-Й ВІДДІЛ ООЛ, ЙОНКЕРС, Н.Й.**50.00 дол.:** Кредитівка СУМА, Дім СУМА**по 30.00 дол.:** Ст. Гованський, Ю. Ковальчик, д-р Н. Кмета**по 20.00 дол.:** І. Михалюк, К. Баб'як, М. Лотоцький, М. Невмежицький, П. Цідило, С. Бибель, В. Козіцький, М. Кулинич, Б. Ковалик, З. Ціховляс, В. Щур, П. Вариха (ст.), А. Кашак, М. Барна**по 15.00 дол.:** Т. Гошко, С. Коцибала, О. Козіцький,**по 10.00 дол.:** П. Вариха (мол.), М. Зварич, П. Капітула, Ст. Капітула, Я. Вариха, В. Васічко, С. Бреня, Т. Ропицький, І. Пецилляк, В. Млинарик, С. Палилик, Т. Сухар, В. Вовчак, М. Халанич, С. Шульган, Д. Івасютин, М. Шашкевич, М. Климко, Л. Футала, Е. Вариха, П. Вірхнянський, С. Шпинда, С. Курило, М. Бадарак, П. Гованський**3-Й ВІДДІЛ ООЛ, ПАССЕЙК, Н.ДЖ.****по 50.00 дол.:** І. і Б. Чайківський, д-р М. Бих, І. Хомко, І. і Я. Петрик**40.00 дол.:** С. Малиняк**по 30.00 дол.:** Крамниця "Січ", В. і Г. Гаргай, Я. Федун, Ю. Котляр, М. Кош, Т. Олещук**по 25.00 дол.:** І. Блиха, С. Дупляк, Т. Стець, Т. Косцьолек, М. і О. Гнатейко, Г. і Р. Микита, В. і О. Гной, К. Ваньо, П. Наконечний, О. і І. Чучак**по 20.00 дол.:** А. Баран, П. Войнів, В. Гавроняк, С. Гавроняк, С. Глют, П. Гресь, Я. Данків, І. Долошицький, З. Дзюбінський, В. Журавський, Б. Журавський, Ст. Журавський (мол.), І. Зельонка, В. Зельонка, Б. Зволінський, І. Іванків, М. Карлицький, І. Кібала, Г. Команецька, В. Котис, Т. Корбак, І. Косцьолек, С. Косцьолек, В. Кузик, М. Кузимчак, Т. Маршівський, В. Марущак, П. Млинарик, М. Наконечний, Д. Мацко, С. Пелтишин, С. Покора, В. Сверед, В. Андрух, В. Шиш, В. Познахівський, С. Татаренко, В. Ткач, А.**ПОСМЕРТНА ЗГАДКА**

Ділимося сумною вісткою, що дня 10-го серпня 1986 року відійшов у вічність у Канберрі, Австралія

бл.п. Михайло Погорецький

проживши 67 літ. Покійний був довголітнім передплатником та читачем усіх лемківських видань.

Опечаленій дружині Покійного та Його родині висловлюємо наші щирі співчуття.

**Адміністрація журналу
"Лемківщина"**

Тиньо, Т. Хомишак, А. Хитряк, М. Яворський, В. Смоляк, Н.Н., М. Пелтишин

по 15.00 дол.: А. Фарміга, М. Чабан, Е. Саган, М. Тижбір**по 10.00 дол.:** П. Баран, Ст. Білик, М. Вітек, Грицковян, Р. і Ю. Гаргай, М. Гунчак, М. Драйчук, А. Дідух, Д. Демчар, Яциняк, Завойський, І. Андрух, Я. Зелінський, М. Філевич, Задорожний, М. Коцюрка, Задорожний, М. Коцюрка, І. Рожанковська, д-р М. Кознарська, Е. Котис, І. Карлицький, Ю. Кулик, І. Ленчук, П. Олещук, А. Наконечний, П. Пелтишин, І. Половчак, Д. Поташник, І. Скала, Б. Святківський, С. Шпид, М. Садлик, Тантала, П. Турчин, С. Халупа, В. Чернянський, І. Чернянський, С. Ульчак, Р. Дідух, Українська Центральна**по 5.00 дол.:** І. Борбич, Г. Вільке, А. Лопатинська, В. Наконечний, Ст. Журавський (стар.), А. Скірка**4-Й ВІДДІЛ ООЛ, ЕЛІЗАБЕТ, Н.ДЖ.****по 50.00 дол.:** І. Полянський, М. Кухта**по 25.00 дол.:** М. Гинда, І. Васічко**по 20.00 дол.:** В. Матлаґа, І. Копій, М. Ватралик, І. Кухта, Ст. Чомко, А. Моряк, В. Мигалик, Ю. Пласконь,**по 10.00 дол.:** М. Кухта, В. Завійський, В. Вуйцьо, А. Гнатишак, І. Урда, М. Камінський, В. Кухта, С. Каша, С. Павчак, А. Конючок, Й. Вальчик, М. Камінський, В. Кравець, Ю. Полянська, Т. Юрчак, М. Гирляк, І. Лишик, О. Кузишин, М. Каськів, І. Глуцук, І. Рачинський, Г. Погода, С. Варянка, Український Горожанський Клуб, З Новорічного прийняття,**по 5.00 дол.:** Д. Колотило, С. Матлаґа, В. Янів, І. Кушнір, Т. Дреботів, М. Гидзік, М. Васічко, В. Дитиняк**5-Й ВІДДІЛ ООЛ, ІРВІНГТОН, Н.ДЖ.****100.00 дол.:** д-р Л. і О. Кузьмак**75.00 дол.:** В. Васічко**по 50.00 дол.:** В. Роговський, Л. і Л. Пех, Н. і Р. Кравчук**по 30.00 дол.:** Ів. Войтович, М. Вислоцька, А. Гбур, Укр. Народній Дім, М. Дзіман, Шеґедин**по 20.00 дол.:** І. Копина, М. Ільчишин, Т. Полянський, О. Калинович, М. Цюк, Я. і К. Бодневич, В. і С. Бреніч, М. Гривна, Й. Сорока, І. Сорока, І. Біловус, Н. Лазірко, А. Кравець, А. Шопа, М. Заверуха, О. Білевич, І. Котляр, І. Гринишин, І. Нищот, В. Боярський, В. Кікта, М. Василюк, О. Грубський, В. Данилюк, І. Луків, Д. Каранович**по 15.00 дол.:** П. Кузів, П. Фризюк, С. Бігуняк, Р. Цинайко, А. Фіцула, М. Яворський**по 10.00 дол.:** М. Бобівський, В. Угринчук, Т. Попович, Е. Гардоцкі, К. Єдлічук, І. Арендар, Р. Смолінець, С. Гавішак, М. Городецький, І. Пушак, І. М. Юшак, О. Лацко, М. Любецький, С. Паїк, І. Вацлавський, І. Кутий, Л. Дацьківська, А. Мокринська**по 5.00 дол.:** В. Лонецький, Р. Барчук

6-Й ВІДДІЛ ООЛ, ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.**50.00 дол.:** П. Дялбога**30.00 дол.:** о. мітрат І. Біланич**20.00 дол.:** Д. (Н.Н.)по **10.00 дол.:** І. Яворський, Грицковян, Т. Мисяк, М. Касян, Я. Куц, О. Колінко, А. Куц.**7-Й ВІДДІЛ ООЛ, ДЖЕРЗІ СІТІ, Н.ДЖ.****50.00 дол.:** Українська Кредитова Кооператива "Самопоміч"**40.00 дол.:** С. Боднар**25.00 дол.:** Ю. і С. Ференцевич**30.00 дол.:** Н. Кравчукпо **20.00 дол.:** М. Білий, С. Чухта, І. Колодій, А. Олекса, Д. Гбур, Н. Криницька, В. Гусар, П. Костик, Д. Вох, С. Кравченко, С. Максимович, М. Мацяк, М. Пилирчак, І. Шевчук, Г. Мирошниченко, М. Снішко, М. Свеж, Е. Костик, П. Палка, С. Гира, Вовк, С. Гуралевич, П. Ціцілапо **15.00 дол.:** М. Фарбанець, М. Бридун, В. Войко, В. Добровольський, Ілечко, І. Гресь, П. Фугапо **10.00 дол.:** І. Барна, Т. Мусило, К. Костів, Т. Бобер, А. Падла, В. Білик, І. Вішка, М. Порада, І. Фарбанець, Я. Вацяк, В. Гончарик, С. Гира, Е. Чекай, А. Фусяк, П. Данчук, С. Смотрич, С. Шугап, М. Савчак, Галушак, П. Габура, О. Доманський, І. Біловус, С. Чуйко, О. Геймур, А. Керпан, С. Стецура, М. Ганкевич, К. Салюк, В. Карий, А. Кавочка, Г. Гира, Й. Ціко, Я. Ласій, М. Шеремета, Е. Пірог, А. Кедринський, З. Галькович, П. Лукачин, Р. Гира, М. Білий, С. Сп'як,

П. Гоч, Д. Тхір, Лонквір, І. Ванця, Р. Подобинський, А. Порада, П. Андрейчак, Д. Андрейчак, П. Теличка, Ст. Бобер, Г. Білий, Г. Цурай, П. Каміщак, Г. Магновський,

по **5.00 дол.:** Г. Сикоряк, М. Немчик, М. Віра, Т. Дуб, Хмелевський, Н. Филип, Я. Малиновський, І. Малиновський, С. Раєн, К. Гадзевич, І. Янко, О. Балутинський
Д. Фучак**3.00 дол.:** Е. Вадяк**8-Й ВІДДІЛ ООЛ, ЧІКАГО, ІЛЛ.****250.00 дол.:** Каса "Самопоміч" Чикаго**100.00 дол.:** 1-ий Укр. Федеральний Банк "Певність"**50.00 дол.:** Українська Народна Помічпо **40.00 дол.:** Ю. Горб, Я. Ільчина, І. Бискошпо **30.00 дол.:** С. Бискош, Р. Бискош, І. М. Гринів, М. Воробель, Ю. Хиляк, І. Кліш, В. Тудуй, В. Біланичпо **25.00 дол.:** Л. і В. Євусяк, В. Сірий, В. Тех, В. Березець, С. Вербовийпо **20.00 дол.:** А. Черевайко, Е. Льонге, М. Чурма, С. Шкірпан, М. Біндас, І. Остапчук, Н. Троян, Я. Матвішин, Є. Демянчук, К. і В. Тарасенько, А. Чорняк, М. Мельник, Г. Лебедович, М. Бискош, І. Тхорикпо **15.00 дол.:** І. Михалський, Й. Євусяк, Є. Крутиголова, Д. Пітак, В. Мудрий, З. і А. Марінецьпо **10.00 дол.:** Є. Скірник, О. Гулич, І. Жеребний, І. Басараб, П. Бухвак, Є. Вербовський, З. Вербовий, Б. Ващук, О. Кукурудза, Б. Кукурудза, В. Кукурудза, Б. Пузик, В. Ткачук**5.00 дол.:** О. Бойкевич*Продовження буде***ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "ЛЕМКІВЩИНА"****Від 1-го грудня 1986 до 1-го березня 1987****США — Н.Й.:** П. Гудак — 32.00 дол., А. Бочневич — 20.00 дол., І. Лико — 9.00 дол., д-р Я. Падох — 9.00 дол., М. Мицько — 8.00 дол., А. Яріш — 7.00 дол., В. Гулькевич — 5.00 дол., К. Левчак — 5.00 дол., По 4.00 дол.: Є. Бровар, А. Вацлавський, С. Вуйцік, І. Зендран, М. Перейма, І. Чарторинський, І. Попівчак. По 2.00 дол.: Т. Михаляк, І. Гончак, М. Якубовський, Т. Ропицький, І. Пециляк, І. Ткач, Р. Рабарська, П. Капітула, І. Олінник, О. Левицький, 1.00 дол. — І. Мокей.**Н.ДЖ.:** по 100.00 дол.: 5-ий Відділ ООЛ в Ірвінгтоні, 7-ий Відділ ООЛ в Джерзі Сіті; М. Вислоцька — 20.00 дол., Л. Пех — 10.00 дол., М. Медюх і А. Смит по 8.00 дол., По 5.00 дол.: І. Котляр (Ірвінгтон), В. Кікта, Ю. Пласконь, М. Роговський. По 4.00 дол.: Т. Хомишак, П. Зяттик, М. Білий, М. Гойсан. По 2.00 дол.: Т. Чергоняк, М. Венгрин, А. Кушнір, Д. Фусяк, І. Кушнір, І. Купина, П. Андрейчак.**ПА.:** С. Кімак — 20.00 дол., В. Горбовий і Д. Хорват — по 10.00 дол., П. Дялбога — 12.00 дол., М. Ковальчин — 9.00 дол., В. Кліш — 7.00 дол., Д. Секелик — 5.00 дол., Д. Головатий — 2.00 дол.**Ілл.:** А. Турко — 20.00 дол., Я. Ячмінська — 12.00 дол., По

7.00 дол.: П. Білий, Л.А.У.П., І. Лисик, У.Н.П., С. Шкірпан. По 2.00 дол.: П. Хома, Н. Троян, В. Євусяк, Й. Шарун і М. Бискош — 4.00 дол.

Інші Шт.: Іван і Люба Радь (в пам'ять св. п. Івана Корнафеля) 100.00 дол., А. Лещинська (Фл.) — 14.00 дол., П. Пенгрин (Ог.) — 12.00 дол., М. Боївка (Ог.) — 10.00 дол., А. Кобаса і М. Слота (Мд.) по 7.00 дол., А. Дронь (Ма.) — 6.00 дол., А. Качмар (Ка) і Б. Романів (Конн) по 4.00 дол., А. Попович (Ма) — 2.00 дол., Т. Галябурда (Міч.) — 1.00 дол.**Канада:** М. Каленчик — 20.00 дол., Г. Костельник — 15.00 дол., Й. Філь — 12.00 дол., М. Копина — 7.00 дол., А. Кобеляк — 7.00 дол., В. Криницький — 6.00 дол., М. Демчик і О. Буцацький — 5.00 дол., По 4.00 дол., Д. Шпинда, Г. Лишик і Брехун. По 2.00 дол.: М. Берди, Р. Минда, А. Мацко, О. Баран, Я. Іванусів — 3.00 дол.**Англія:** Т. Борщ — 6.00 дол.,**Австралія:** о. З. Хоркавий — 4.00 дол.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку

Адміністрація журналу

"LEMKIVSHCHYNA"
 SPRING, VOL. 1 (32) 1987

CONTENTS

EASTER GREETINGS 1

Editorial. FORTY YEARS AGO 1

● This year marks the fortieth anniversary of the exile of many Lemkivshchynians and people near or around that region. Forced by the Polish government to leave their land, these people were deported to Ukrainian S.S.R. or to the north-western part of Poland.

ARE WE GOING TO BE READY? 2

● In 1997, we will commemorate the fiftieth anniversary of when the Ukrainians in Poland were forced to leave their Fatherland. It is essential that people of different nations be aware of this tragic event.

IN HONOR OF THE KOBZAR 3

● Poems by T. Shevchenko and S. Karavanskyj.

J. K.: OLD EASTER TRADITIONS 4

● From his own memories, the author writes about the Easter traditions of his beloved village of Dudyntsi (near Sianik) in Lemkivshchyna. The villagers prepare early for the upcoming event. They whitewash their houses, clean their courtyards, and make sure that their children would look their finest on Easter Sunday. After the Easter Liturgy, they bless their fields with holy water for good harvests to come. The author yearns for his beloved village and for his own church, the remains of which were taken to Komancha to build the new Greek-Catholic place of worship.

DR. YURIJ BEREZNYCKYJ: CHRIST'S STRASTY REPRESENTED IN THE ICONS OF LEMKIVSHCHYNA . 5

● The tradition of painting Jesus Christ's sufferings came to Ukraine between the fourteenth and fifteenth centuries. The icons show Jesus' ordeal and make people aware of what Christ actually did for us. In details the author describes the icons which now are in the Polish museum of Lantzut. One icon was brought from the village of Bortne while another from Kotan'.

YARYJ: THE BATTLE OF THE UKRAINIAN INSURGENT ARMY IN ZAKERZONIYA 9

● The author writes his memories serving the Ukrainian Insurgent Army from summer through fall of 1945. The

kurin' Pruta was ordered to cross the river Sian to the borders of Lemkivshchyna. After a long struggle on the sixteenth of September, the *kurin'* was led to victory against the bolsheviks in the village of Prybyshiv.

L. KOSTENKO: "THE WAY TO GOLGOTHA".

A poem 10

CHRISTMAS GREETINGS FROM THE HEAD OF THE POLISH CATHOLIC CHURCH TO THE UKRAINIANS IN POLAND 11

● For the first time in forty years, the head of the Polish Catholic Church sent Christmas greetings in Ukrainian language to the Greek-Catholics in Poland.

Editorial: THE FIRST LITURGY AT THE NEW UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH IN KOMANCHA 12

On January fourth of this year, the first Liturgy in the newly built Ukrainian Church in the village of Komancha (near Sianik) was celebrated and served by the Very Reverend T. Majkovich and Reverend Pipka.

THE THIRD JOURNEY OF ARCHBISHOP MYROSLAV TO POLAND 14

● In October, 1986, the Archbishop Myroslav visited the 400,000 faithful of the Eastern Rite in Poland. There are two general *vikarij* in Poland, one in the South and one in the North. There are 67 priests, 144 nuns and 16 seminaries in the Catholic University of Lublin.

THE FORTIETH ANNIVERSARY OF THE DEATH OF VLADYKA YOSYFAT KOTSYLOVSKYJ 17

L. KOSTENKO: THE PRINCE'S MOUNTAIN 17

● In Memory of Taras Shevchenko.

ON THE PAGES OF "OUR WORD" 18

● Excerpts from the Ukrainian Publications of the USKT, published in Warsaw, Poland.

M. OSTROMYRA: LEMKIVSHCHYNA AFLAME

(Cont.) 18

● After many surroundings, The Ukrainian Insurgent

Уже в короткому часі заходами і коштом 1-го Відділу Організації Оборони Лемківщини в Нью-Йорку появиться збірник

ЛЕМКІВЩИНА

Земля — люди — історія — культура

Редактором збірника, який появиться у 2-ох томах, є проф. Богдан Струмінський. "Лемківщина" вийде під фірмою Наукового Товариства ім. Шевченка у серії видань Історично-Філософичної Секції.

Збірник у твердій оправі, кожний том ок. 448 сторінок з ілюстраціями збагатить бібліотеку кожного українця, а уродженців Лемківщини зокрема.

Army was forced to leave Khryshchata. The road led them to deserted villages in the South. The *sotnya* was exhausted and very hungry. If they were lucky, from time to time there would be potatoes to satisfy their hunger. Near the village of Strubovys'k, the *sotnya* Khrina joined forces with the *sotnya* under the command of Bora. After a long struggle with the Polish armies, the soldiers of the Ukrainian Insurgent Army finally made it through the border.

AN APPEAL TO THE UKRAINIAN COMMUNITY ... 22
• (Reprinted from "Our Word"). The Building Committee of the Ukrainian School in Bilyj Bir is of desperate need of funds for their new school. This Committee is asking the Ukrainian community for financial help.

DONATIONS FOR THE ODL CHARITY FUND 23

ORGANIZATIONAL ACTIVITIES 24

- The Annual Meeting in Passaic, N.J.
- The Calender of the Annual Meetings

IN MEMORY 25
Ivan Kornafel

CAROLING DONATION LIST (1986-87) 25

THE PRESS FUND OF "LEMKIVSHCHYNA" 27

Наукове Товариство
ім. Шевченка

ЛЕМКІВЩИНА

Земля
люди
історія
культура

Return to "Lemkivschyna" P.O. Box 651 Cooper Station,
New York, N.Y. 10276

Mr. Stefan Grobelsky
35-19 76th St.
Jackson Heights, N.Y.
11372

87

NON-PROFIT ORG.
U.S. POSTAGE
PAID
CLIFTON, N.J.
PERMIT. No. 121

НАШІ ВИДАННЯ

ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ..	40.00 дол.
АННАЛИ ч. 1	10.00 дол.
<i>(матеріяли про Лемківщину)</i>	
АННАЛИ ч. 2	10.00 дол.
<i>(матеріяли про Лемківщину)</i>	
АННАЛИ ч. 3.	15.00 дол.
АННАЛИ ч. 4	15.00 дол.
ЛЕМКІВСЬКІ ПІСНІ	5.00 дол.
<i>(співаник з нотами)</i>	
ТВОРИ — Богдана Ігоря Антонича	10.00 дол.
<i>(на вичерпанню)</i>	
Журнал "ЛЕМКІВЩИНА" — річна передплата	8.00 дол.
"ЗА СЯН" — Іван Филипчак !.....	5.00 дол.
СВЯТА РІДНА ЗЕМЛЯ — Юліян Бескід	5.00 дол.

Замовляти на адресу:

THE LEMKO RESEARCH FOUNDATION INC.
P. O. Box 651 Cooper Station New York, N.Y. 10276

Published by
THE LEMKO RESEARCH FOUNDATION, Inc.; Box 651 Cooper Station
New York, N.Y. 10276